

OB II. OBČINSKEM PRAZNIKU KOPRSKE KOMUNE

Z vedrim čelom še lepšim časom naproti

Izredno naglo naraščanje proizvodnje — Velike investicije, toda z naglim vračanjem — Razveseljiva povezava med podjetji in komuno — Koper bo vedno bolj pomembno mesto v jugoslovanskem gospodarstvu

Osnovna značilnost gospodarskega razvoja koprške komune je v izredno hitrem naraščanju proizvodnje, ki je v zadnjih letih dosegla skoraj nepričakovane uspehe.

Vrednost družbenega bruto proizvoda je bila leta 1958 približno v višini 12 milijard 415 milijonov dinarjev, leta 1959 že v višini 16 milijard 121 milijonov dinarjev, dosežanje izvajanje letošnjega občinskega družbenega plana pa kaže, da bo presegla 21 milijard dinarjev. Pri tem je razumljivo, da je tudi narodni dohodek v zadnjih dveh letih močno narasel. Leta 1958 je znašal 4 milijarde 413 milijonov dinarjev, lani že 6 milijard 21 milijonov in letos

bo brez dvoma presegel 8 milijard 230 milijonov dinarjev. Ali z drugimi besedami: v koprski občini je narodni dohodek na prebivalca že skoraj za 20 odstotkov nad okrajnim povprečjem, saj je ocenjen na 264.600 dinarjev.

Ti uspehi pa so v največji meri posledica smotrne investicijske politike ter izredne prizadevnosti

Miran Bertok

delovnih kolektivov za izpolnjevanje družbenih nalog. Žal pa marsikdaj kljub vsej dobri volji ne moremo doseči še boljših gospodarskih uspehov. Tako na primer je letošnje spomladansko vreme nekoliko prekrizalo načrte kmetijskih proizvajalcev in zato bo zgodnja kmetijska proizvodnja v zamudi, tovarna TOMOS je v prvih mesecih letošnjega leta imela težave s kooperanti, ki ne izpolnjujejo pogodbenih obvez, in s prepoznim prejemom deviznih sredstev za nakup surovin v tujini. Vendar pa vse te in podobne težave ne bodo bistveno vplivale na izvajanje letošnjega občinskega in perspektivnega družbenega plana, saj so gospodarstveniki pravočasno — spriču sialnega nadzora izpolnjevanja planskih nalog — našli možnosti, da sproti odkrivajo skrite rezerve in s tem uravnali proizvodno bilanco.

Posebna značilnost gospodarske politike v letošnjem letu je vsekakor v tem, da bodo v koprski občini investirali 4 milijarde 600 milijonov dinarjev za gospodarske in negospodarske namene. Razumljivo je, da bodo največ investicijskih sredstev deležna podjetja v zaključni fazi izgradnje in kmetijstvo. Kajti če sedaj

omogočimo tovarni motornih koles TOMOS in tovarni plastičnih mas IPLAS proizvodni program, kakor je sedaj zamišljen, potem bosta samo ti dve podjetji lahko ostvarili 20 milijard družbenega proizvoda. Prav tako bodo bogato povrnjena družbi sredstva, vložena v druga podjetja, kot so Pristanišča Koper, v podjetju, ki skrbi za promet, nadalje v obrtništvu in seveda tudi v kmetijstvu, da o turizmu ne govorimo.

Podjetja, bolje rečeno, delovni kolektivi vse bolj razumejo želje in, če lahko tako rečemo: tudi zahteve komune. Zavedajo se namreč, da z novo tarifno politiko, ko si proizvajalci sami krojijo svoj boljši zaslužek, zbirajo denar za gradnjo objektov družbenega standarda. Tako bodo delovni kolektivi koprške občine že letos lahko prispevali bogat delež za izgradnjo šolskega poslopja, kino dvorane, zdravstvenega doma, za dograditev novih stanovanj, za ustanovitev in uspešno delovanje uslužnostnih servisov, za zboljšanje trgovske in obrtne mreže itd.

Koprčani!

Za drugi občinski praznik naše komune Koper iskreno čestitam vsem prebivalcem. Čestitam k prazniku in k doseženim uspehom v minulem letu in hkrati želim vsem sreče in zdravja in še veliko delovnih uspehov pri nadaljnji graditvi komune in vse naše skupnosti!

Vabim vas vse, da v nedeljo, dne 15. maja, na dan našega praznika, okrasite svoje domove in poslovne zgradbe z zastavami in cvetjem, da bomo tako tudi na zunaj dali poudarka našemu veselju in zadovoljstvu.

Predsednik
Občinskega ljudskega odbora Koper
Miran Bertok, l.r.

PRAZNIK OBČINE KOPER SPORED PROSLAV

V soboto, 14. maja, bo zaključen partizanski pohod primorskih študentov po vseh Slovenske Istre, ki se je začel v sredo z obiskovanjem znanih partizanskih krajev ter polaganjem vencev na partizanske grobove in ob spomenike NOB.

14. maja:

- ob 16. uri bo v Koprju otvoritev nove pekarnice;
- ob 17. uri otvoritev otroškega igrišča v Koprju in otvoritev razstave dejavnosti Ljudske tehnike ob njeni 10. obletnici;
- ob 20. uri svečana akademija v veliki dvorani gledališča s sodelovanjem Glasbene in Baletne šole ter vokalnega okteta korških Slovencev.

15. maja:

- ob 5. uri budnica;
- ob 7. uri II. okrajno tekmovanje modelov jadrnic in motornih čolnov;
- ob 9. uri otvoritev Ljudske knjižnice;
- ob 9. uri tekmovanje pionirjev v lovu na lisice;
- ob 10. uri svečana seja ObLO Koper.

ZAČELE SO SE OBČINSKE SINDIKALNE KONFERENCE

Poživitev dela piranskih sindikatov

V domu družbenih organizacij v Piranu je bil v torek, 10. maja 1960, redni letni občini zbor sindikalnih podružnic s področja občine Piran. Obširno poročilo je podal tajnik Občinskega sindikalnega sveta Roman Poljšak. Iz njegovega poročila ter iz naslednje, živahne diskusije povzemamo nekatera najpomembnejša dejstva in probleme.

Na področju piranske občine deluje 28 sindikalnih podružnic s skupno

3.283 člani. Njihova aktivnost je bila v preteklem obdobju zelo različna; nekatere podružnice so bile zelo delavne, druge pa so le živovarile. Zato se je skozi vse poročilo in vso diskusijo vlekl kot rdeča nit misel, da je treba poskrbeti za poživitev dela sindikalnih podružnic. Tako je bilo doslej premalo organizirano in aktivno politično delo sindikalne podružnice v podjetju »Piranske soline«, kjer terjajo rešitev še mnogo problemov. Aktiv-

nejša je bila sindikalna organizacija v Ladjedelnici, ki je pravilno postavljala predvsem načelna vprašanja proizvodnje in jih tako sugerirala organom delavskega samoupravljanja in upravi. Plodnejše je že postalo delo sindikalne organizacije v tovarni mila »Jadranka«, vendar bi moral sindikat močnejše podpreti prizadevanja za razširitev nagrajevanja po učinku na vsa delovna mesta, kjer je to možno, utrjevati medsebojne odnose in delovno disciplino, bolje koristiti obstoječa zaščitna sredstva pri delu, poskrbeti za nabavo delovnih oblek in skrbeti za stalno izboljševanje kvalitete izdelkov. Sindikalna podružnica rudnika v Sečovljah je bila zelo aktivna, kar se je pokazalo tudi pri prizadevanjih za to, da je podjetje lani adaptiralo za svoje delavce 15 stanovanj in začelo graditi v Luciji nov blok z 8 stanovanji. Skupno z osnovno organizacijo KZ pa bo morala sindikalna podružnica v rudniku napraviti še marsikaj v pogledu strokovnega in splošnega izobraževanja, medsebojnih odnosov in skrbi za zdravo razvedrilo delavcev. Sindikati morajo skupno z drugimi subjektivnimi silami odigrati pomembno vlogo tudi v piranskem kmetijstvu, ki je že nekaj let v kritičnem položaju. Žal pa so bile sindikalne podružnice prav v kmetijskih kolektivih v preteklem obdobju vse premalo aktivne in niso reševale tako številnih problemov. Tako se n. pr. sindikalna podružnica Kmetijskega posestva Seča v pretekli mandadni dobi ni dovolj aktivno ukvarjala s ključnimi vprašanji svojega podjetja, niti s skrbjo za človeka in čeprav je bil občini zbor že februarja, se novi odbor še vse do danes ni konstituiral. Preveč enostransko je bilo delo sindikalne podružnice pri gradbenem obrtnem podjetju »Konstruktor«. Obravnavala je le nekatera vprašanja prehrane in preskrbe, ni se pa spustila v obravnavo perečih gospodarskih vprašanj podjetja, ki je lani prišlo pod prisilno upravo in bilo prav te dni razformirano med podjetji »Slovenija ceste« in UKD Piran (mizarstvo).

Glede dela sindikalnih podružnic v trgovskih podjetjih je bilo na občnem zboru poudarjeno, da se morajo v prvi vrsti zavzeti za doseganje kvalitetnejše potrebe. Energičnejše in sistematičnejše je tudi treba uvajati nagrajevanje po učinku in pomagati organizirati sistematično strokovno in splošno izobraževanje zaposlenih v trgovini. V gostinstvu morajo sindikalne podružnice v zvezi z nagrajevanjem po učinku posvetiti več pozornosti delovnim urnikom. V vseh treh hotelih občine je delovni čas sicer približno dobro urejen, čeprav se tudi tu dogaja, da so delavci na nekaterih težjih delih tudi preko 12 ur dnevno, ne da bi imeli naslednji dan počitek. Toda v gostinstvu je to mnogokrat potrebno, posebno dokler (Nadaljevanje na 2. strani)

SKOZI KOPRSKI OKRAJ BO TEKLA 17. MAJA

Štafeta mladosti s pozdravi tovarišu Titu

V torek, 17. maja, bo skozi koprski okraj tekla štafeta mladosti, ki se je bo udeležilo najmanj tisoč mladincev in mladink, članov družbenih organizacij in delovnih kolektivov. Ob 7.48 bodo

sprejeli v Sečovljah štafeto palico prebivalci koprškega okraja in ob tej priložnosti bo pozdravil nositelj simbola štafete mladosti predsednik Okrajne zveze za telesno vzgojo dr. Svetozar Polič tudi v imenu Okrajnega ljudskega odbora in Okrajnega komiteja ZKS. Štafeta bo nadaljevala pot v Portorož, kamor bo prispela ob 8.20, nato pa bo imela 10-minutni postanek v Piranu. Iz Pirana bo nadaljevala pot skozi Strunjan v Izolo, kamor bo prispela ob 9.30, imela desetminutni

postanek, nato pa nadaljevala pot v Koper. Na Titovem trgu v Koprju bo ob 10.10 množično zborovanje. Iz Koprja bodo tekači odnesli štafeto palico mimo Dekanov, Črnega kala, Petrinj, Kozine, Rodika, Divače, Sežane, Dutovelj, Štanjela do okrajne meje med okrajema Koper in Gorica, kjer bodo palico prevzeli ob 15.35 prebivalci goriškega okraja.

Predvideno je, da bo štafeta mladosti šla skozi Kozino ob 12.57, skozi Divačo ob 13.40 in skozi Sežano ob 14.25.

ŽE PRIHODNJE LETO BOMO SAMI KRILI
VSE DOMAČE POTREBE PO NAFTAI

Obratovati je začel prvi naftovod

V Stružcu pri Sisku je pretekli ponedeljek izročil tovariš Tito svojemu namenu prvi jugoslovanski naftovod, po katerem je stekla nafta s teh bogatih nahajališč v sisaško rafinerijo. Predsednik Tito je odprl ventil na avtomatski vrtilni napravi, naker je iz 1000 metrov globoke vrtime pritekla temnozeleno nafta in stekla po 17 km dolgih ceveh. Ob tej priložnosti se je predsednik Tito podrobno seznanil z delom in uspehi podjetja »Naftaplina« in obiskal na delovišču še dve novi vrtni, kjer so demonstrirali iz-

bruh nafte. Na tej slovesnosti — ob začetku obratovanja prvega jugoslovanskega naftovoda, kar je za naše gospodarstvo izredno velikega pomena — so odlikovali 50 najboljših delavcev v priznanje za njihove napore, nadaljnjih 300 delavcev pa je uprava nagradila z denarnimi nagradami.

Iz vrelcev v Stružcu bodo načrtno do konca leta nad 300.000 ton nafte, prihodnje leto pa že približno milijon ton tega dragocenega goriva. Tedaj bomo lahko krili vse domače potrebe po nafti.

Minulo nedeljo in ponedeljek je bil na obisku tudi pri nas v koprskem okraju Prvi državljani Združene arabske republike Sukri el Kuaui. V nedeljo je bil gost predsednika OLO Koper Albina Dujca na kosilu v vili Tartini v Strunjanu, kjer je tudi prespal. Ogedal si je tudi Tomos in Postojnsko jamo. Na sliki: predsednik Dujec pozdravlja visokega gosta ob prihodu v vilo Tartini v Strunjanu v nedeljo dopoldne

OKRAJNI ZBOR VAJENCEV BO 22. MAJA V KOPRU

Poudarek je na prireditvah v komunah

V vseh občinah našega okraja, kjer živi in dela vajenska mladina, se skrbno pripravljajo na praznovanje Dneva vajencev. Vajenska mladina bo združila letos svoj program s praznovanjem Dneva mladosti, kar zagotavlja, da bodo številne kulturne, športne in podobne prireditve zares množične. Razen tega bo večja športna in kulturna manifestacija ob Dnevu vajencev tudi v našem okrajnem središču.

Na posvetovanju, ki je bilo pred nedavnimi na OK LMS v Kopru, so upravitelji vajenskih šol počeli o programih, ki jih vodstva šol pripravljajo skupno z vajensko mladino, udeležba predstavnikov Okrajne obrtne in gostinske zbornice pa zagotavlja v bodoče še večjo skrb tega foruma za naše vajece.

POPRAVILI SO CESTO Ljubinj—Lom—Planina

Minuli mesec sta Planinsko društvo in TVD Partizan Tolmin organizirala prostovoljno delovno akcijo za čiščenje visokogorske ceste Ljubinj—Lom—Planina. Ta cesta je bila zelo zamarnjena in neprimerna za avtomobilski promet. Zato se v teh krajih ni moglo razviti planinarstvo, kaj šele turizem.

Okrog 50 članov omenjenih društev in nekaj drugih prostovoljcev je odstranilo zemeljske plazove tako, da lahko vozijo avtomobili polni turistov, ki radi obiskujejo Tolminsko.

Vneboj vestah

MOSKVA — Premier Hruščev je v svojem zaključnem govoru, ki ga je imel na zasedanju Vrhovnega sovjeta, posvetil dobršen del svojega izjavljanja incidentu ob nedavni sestrelitvi ameriškega letala nad sovjetskimi ozemljem. Premier Hruščev je citiral vrsto dokaznih izjav o namernem kršenju zračnega prostora nad ZSSR, med drugim tudi izjavo 30-letnega pilota, ki je po sestrelitvi letala z raketnim orožjem, pristal s padalom. Pilot je izjavil, da bi moral leteti iz ameriškega letalskega oporišča v Pakistanu čez določene cilje na sovjetskem ozemlju, nakar bi pristal na Norveškem. Šlo naj bi torej za očiten akt špijonaže, zato je razumljiva zaskrbljenost v svetu, da bi ta incident utegnil vplivati razkrojno na sestanku najvišjih, ki je predviden za 16. maj v Parizu.

LONDON — Po pisanju londonskega »News Chronicle« naj bi po nedavnem krvoprelitju v Sharpevillu v Južnoafriški uniji prišlo v tej deželi do občutnega poslabšanja finančnega položaja. Bojko tu domačega prebivalstva se je zadnji čas pridružil tudi bojkot inozemskih investitorjev, ki nečesto več nalagati svojega kapitala v gospodarstvo Južnoafriške unije. Rasistični teror in politika rasne diskriminacije je torej že postalo orožje, naperjeno proti sedanjemu režimu.

KAIRO — Po nedavnem razgovoru med državnim sekretarjem za zunanje zadeve FLR J. Kočo Popovićem in zunanjim ministrom ZAR Mahmudom Favzijem, so vsi kairski listi objavili besedilo skupnega sporočila teh razgovorov, ki pomenijo nov korak v razvijanju in krepitvi odnosov na vseh področjih med obema prijateljskima državama.

PARIZ — Predsednik indijske vlade Nehru, ki prisotujevne konferenci predsednikov vlad Britanske skupnosti narodov v Londonu, je pred dnevi prispel v Pariz, kjer je imel zasebne razgovore s predsednikom de Gaulleom. Državnika sta se pogovarjala sama.

PRAGA — Predsednik CSR Antonin Novotny je ob 15-letnici osvoboditve Češkoslovaške razglasil širšo amnestijo. Med amnestiranimi so tudi ljudje, ki so povzročili kazniva dejanja proti republiki ali so brez dovoljenja pobegnili čez mejo. Ljudi, obsojenih zaradi nekaterih dejanj, ki sodijo v področje gospodarskega kriminala, pa amnestija ni zajela.

SLOVENSKI JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradasčka. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1300 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 602-70-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klisiranje tiskarna CZP »Primorski tisk«

Velja omeniti tudi to, da bodo letos vključili v praznovanje Dneva vajencev tudi mladino, ki ne obiskuje vajenskih šol. Razen tega pa pripravljajo domala v vsaki občini razstave izdelkov vajencev, več športnih in kulturnih prireditev pa bodo imeli skupno z ostalo, predvsem srednješolsko mladino.

Vajenci v Postojni imajo na primer v programu vrsto športnih srečanj z ostalimi mladinskimi aktivimi, posebno skrbno pa se pripravljajo na razstavo izdelkov vajencev iz vse občine. Podobno bodo praznovali Dan vajencev tudi v Izoli in Ilir. Bistrici — le z razliko, da bodo tukaj pripravili razstave ob zaključku šolskega leta. Vajenci iz Izole imajo v programu tudi obisk nekaterih podjetij, kjer bodo prisostvovali sejam delavskih svetov. Za gostinske vajece, ki jih je v našem okraju 32, pripravljaja lep sprejem Okrajna gostinska zbornica v Kopru, medtem ko je Okrajna obrtna zbornica že rešila vprašanje prostega dne za vajece. Bilo bi prav, da bi za to poskrbele pravočasno tudi druge zbornice.

Na tem posvetovanju je posredovala več predlogov za letošnje akcije ob Dnevu vajencev predsednica našega okrajnega mladinskega vodstva Marija Vogričeva. Zaradi skrbno sestavljenih predlogov so navzoči sprejeli že na tem posvetovanju okvirni program letošnjega praznovanja. K prejšnjim navedbam velja omeniti še predlog predsednikom občinskih ljudskih odborov, da bi sprejeli ob Dnevu vajencev najboljše mladince in mladinke, predstavnike predavateljskih zborov in mojs tre, ki kažejo največje skrb za mlade kadre. Vajenska mladina naj bi v mesecu maju prisostvovala sejam delavskih svetov, šolskim odborom pa priporočajo, da bi imeli ob prazniku vajencev posebne seje, kjer bi razpravljali o vzgojnih in materialnih vprašanjih vajenske mladine. Razen tega so sprejeli na posvetovanju tudi predlog in so že poslali prošnjo Svetu za kulturo in telesno vzgojo, da bi tudi na vajenskih šolah uvedli športne dneve, okrajno mladinsko vodstvo pa med drugim predlaga

občinskim komitejem ZKS, naj bi sprejeli aktivni komunistov na vajenskih šolah in svoje vrste najboljše mladince in mladinke.

Za zaključek naj še omenimo, da se bo okrajnega zbora v Kopru udeležilo 22. maja nad štiri sto vajencev iz šestih občin našega okraja. Množična udeležba na okrajnem zboru, kjer bodo med ostalimi izvedli tudi prvenstvena športna tekmovanja med vajenskimi šolami za pokal OK LMS, nedvomno dokazuje, da so prireditve naših vajencev ob njihovem prazniku iz leta v leto boljše — tako po udeležbi kot pestrosti programov.

Kolesarji - ne vozite v dvoje!

V ponedeljek je bila v Kopru druga seja okrajnega koordinacijskega odbora za varnost prometa, na kateri je bilo govora o dosedanjih rezultatih akcije za vzgojo kolesarjev. Kakor je znano, bo ta akcija trajala do 1. junija in je namenjena vsem kolesarjem, starejšim in bodočim.

Zivahna razprava je dokazala, da lahko pričakujemo uspehe le, če bodo kolesarji dosledno izvajali cestnoprometne predpise. Se pravi, boljše kot doslej, da ne bi kolesarji šli med česte povzročitelje prometnih nesreč.

Kaj nam koristi, če smo v aprilu v našem okraju priredili 254 predavanj, predvidenih po obveznem programu, in da so na pobudo področnih postaj Ljudske milice in vaščanov — kolesarjev ter voznikov vpreg — imeli še nadaljnjih 16 predavanj (od teh jih je bilo 46 v podjetjih, 296 v šolah in 12 med prebivalci raznih vasi; udeležilo se jih je več kot 9200 državljanov; sedaj obiskuje 57 kolesarskih krožkov po šolah kopskega okraja 2327 pionirjev-kolesarjev), če pa še vedno kolesarji kršijo disciplino na cesti, ko vozijo vstric, pravočasno ne nakažejo spremembe smeri vožnje in se na cesti obnašajo, kot da bi bili sami.

Minuli mesec so pripadniki Ljudske milice in predavatelji osnovnih šol priredili tudi predavanja s praktičnimi vajami v vožnji z dvokolesom. Organizirali so tudi 36 predvajanj ozkotračnih filmov o prometnih nezgodah in 5000 obiskovalcev je z zanimanjem spremljalo vzroke ter posledice prometnih nezgod. Razen tega je več kot 65.000 rednih kinoobiskovalcev pred predstavami lahko razmišljalo o vzgojni strani prikazovanja diaprozitivov, namenjenih kolesarjem, mopedistom in pešcem.

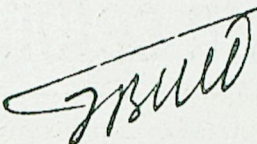
Vsi ti podatki dokazujejo, da je letošnja prometno-varnostna akcija za kolesarje že v prvem mesecu dosegla tudi v kopskem okraju velik razmah. In kakor smo že v uvodu povedali, še vedno ne moremo biti zadovoljni

Drugu

ALBINU DUJCU, pretsjedniku Kotarskega narodnog odbora

K o p e r

Zahvaljujući na čestitci povo-dom Prvog maja upućujem Vama i narodu toga kraja svoje najbolje želje za nove uspjehe u radu.

Zahvala predsednika Tita prebivalcem kopskega okraja

z rezultati te vzgojne akcije, ker kolesarji hote ali ne hote prezirajo dobromamerne nasvete.

Na tej seji so člani koordinacijskega odbora za varnost prometa pozdravili pobudo nekaterih občinskih odborov za varnost prometa, med njimi predvsem Postojnčane in Sežančane. V Postojni so namreč postavili sredi mesta velik lepak v opozorilo kolesarjem, naj se zavedajo, da na cesti niso sami. Razdelili so tudi listke z opozorili na varnost prometa in postojnski Aeroklub je iz letala raztrosil po mestu ter okolici letake, med katerimi je bilo 10 oštevilčenih in veljajo kot vstopnice za brezplač-

no vožnjo z letalom nad Postojno. V tej občini so tudi priredili tekmovanja pionirskih krožkov v teoretični uporabi dvokoles na javnih cestah. V Sežani pa so izdelali zelo obširen program dela in tako kot v Postojni povabili vse občinske odbore za varnost prometa na tekmovanje. Posebno zanimiva je bila ugotovitev, naj bi vodstva podjetij in šol pregledovala usposobljenost koles, s katerimi se vozijo kolesarji in jih opozarjala na odstranjevanje okvar. Tako bi lahko preprečili marsikatero nepotrebno nesrečo, kolesarjem pa vzbudili zavest o njihovi odgovornosti na cesti. S. V.

Veliko zanimanje za HE Osp-Koper

Prejeli smo naslednje pismo: Tovariš urednik!

Ker smo v zadnjih tednih z zanimanjem čitali o pregradi HE Osp-Koper, pri čemer je bilo omenjeno, da bo 32 kmečkih družin zaradi poplavljenega področja preseljenih, ko bo pregrada končana, Vas naprošamo, da bi se spet vrnili na stvar in določeneje pojasnili, kateri kmetje oziroma posestniki pridejo v poštev za preselitev iz območja bodočega umetnega jezera. Še posebej smo radovedni kmetje iz Padeža. Nas je pet in imamo hiše ob potoku Padež, ki se izliva v Reko pod kozjanskim mostom.

Upamo, da nam boste lahko ustregli in objavili v listu zapro-

šene podatke, za kar se Vam že vnaprej zahvaljujemo.

S tovariškimi pozdravi

Ivan Drožina, Padež št. 15 pošta Vremski Britof

Dragi tovariši!

Vaše pismo smo posredovali strokovnjakom, ki so nam obljubili, da bodo odgovor na vaše vprašanje posredovali v prihodnji številki Slovenskega Jadrana.

Uredništvo

Piranski sindikati

(Nadaljevanje s 1. strani)
Bo trajalo pomanjkanje strokovnega kadra. Kritično pa je stanje v manjših gostišnih tako socialističnega kot zasebnega sektorja, kjer urnika največkrat sploh ne poznajo. Tudi sistem pavšalniranih plač delavkam v počitniških domovih ni pravičen in še manj stimulativen, saj morajo delati po ves dan. Skoraj za vse gostinske organizacije in počitniške domove velja ugotovitev, da delavci nimajo tedenskega počitka. Poleg teh problemov pa bodo sindikalne podružnice morale v bodoče močneje obravnavati tudi vprašanje materialne odgovornosti in štednje, medsebojnih odnosov in še vrsto drugih vprašanj.

Sindikalne podružnice na ladjah podjetja »Splošna plova« so mnogo prispevale k ustaliti pomorščakov. Na splošno lahko delo sindikalnega odbora podjetja »Splošna plova« s 17 podružnicami na ladjah služi za vzgled drugim sindikalnim podružnicam. Ena prvih nalog tega odbora pa bo, da gre smeješe na razširitve sistema nagrajevanja po učinku tudi na ladjah. Nagrajevanje po učinku je tudi prva naloga sindikalnih podružnic v obrtnih podjetjih.

Tako v poročilu kot diskusiji bilo tudi poudarjeno, da morajo sindikalne podružnice podpreti razvijanje in delo stanovanskih skupnosti in vsa prizadevanja za ureditev družbene prehrane. Mnogo je bilo govora o dosežkih in pomanjklivostih zdravstvene službe ter o kulturi in prosveti. Po mnenju obnega zbora Zavod za primorske prireditve ni odigral svoje vloge, ker je imel prered program in se tega po cenah, ki za večino delavce niso dosegljive. Zaprtje Tartinijevega gledališča je v veliki meri zavrlu kulturno-prosvetno dejavnost, zato je treba dvorano čimprej popraviti. Pomembna novost v okviru sindikalnih organizacij so delavske športne igre, kar morajo sindikalne podružnice letos močneje podpreti. Občinski sindikalni svet je tudi že ustanovil počitniško skupnost in odbor, ki je prevzel v svoje roke pobudo za dokončno ureditev počitniškega doma v Kobaridu.

Tako ves potek obnega zbora kot tudi novozvoljeni občinski sindikalni svet vilita upanje, da bo vse delo piranskih sindikatov postalo živahnje in smotrnejše. Jule

BERITE IN SIRITE

«SLOVENSKI JADRAN»

STROJNICA HIDROELEKTRARNE KOPER

Doslej smo opisali vse objekte, ki so potrebni, da pridejo vodo iz Reke do strojnice HE Koper pri vasi Osp. Slednjo, ki je zadnji objekt nove elektrarne, bomo opisali danes.

Tlačni cevovod se na koncu razcepi v dve cevi manjšega premera, ki vodita vodo v obe turbine.

Strojnica stoji na prostem, kar je mnogo ceneje, kot če bi bila pod zemljo. Je železobetonska okvirna stavba in ima stene iz opečnega zidovja.

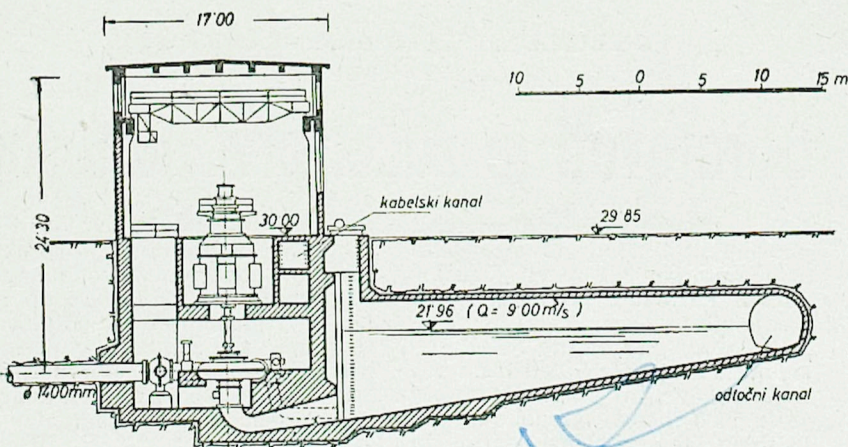
V strojnici sta dva agregata z navpično gredjo, ki ju sestavljata spiralni Francisovi turbini z neposredno spojenima generatorjema. Značilnosti turbine so: neto padec H = 345 m, pretočna množina vode Q = 18 m³/sek, moč N = 70.500 KS in normalno števil-

lo vrtežev n = 600 o/min. Pred vsako turbino je vgrajen kroglasti zasun premera 1450 mm, ki je razviden iz objavljenih skice prereza strojnice.

Turbina je neposredno sklopljena s poglobljeno nameščenim trofaznim sinhronskim generatorjem zaprte izvedbe. Značilnosti generatorja so moč N = 60.000 kVA, napetost E = 10.500 V, frekvenca Hz = 50/sek in število vrtežev n = 600 o/min. Generatorja imata obtočno zračno hlajenje. Vsak generator ima neposredno priprajen glavni vzbujevalni stroj. Regulacija generatorjeve napetosti je izvedena z amplitudom.

Vsak generator je vezan v blokovenem stiku s trofaznim oljnim transformatorjem za moč N = 60.000 kVA.

HE OSP - STROJNICA; PREREZ

Skica prikazuje prečni rez skozi strojnico bodoče HE Koper. Na levi vidimo konec tlačne cevi s kroglastim zasunom, ki dovaja vodo v Francisovo turbino. Nad njo je generator, ki leži poglobljeno, pokriva ga pa poslopje centrale. Izpod turbine odvaja sesalna cev izrabljeno vodo v odtočni kanal in po njem v reko Osp

Tudi na Postojnskem širok razmah turizma

Letošnji občni zbor Turističnega društva Postojna, ki je bil pretekli ponedeljek, je v izredno živahni razpravi ugotovil velik razmah turizma v postojnski občini. Samo v lanskem letu je namreč obiskalo več kot 260 tisoč turistov Postojnsko jamo, kar je za okrog 24 tisoč več, kakor pred dvema letoma. Najštevil-

nejši gostje so bili Avstrijci (29.835), nato Zahodni Nemci (28.030), Italijani in Angleži. Seveda pa moramo tudi upoštevati, da je v minulem letu močno narastel obisk domačih turistov in zato je lani v Postojni prenočevalo okrog 18.000 gostov, ki so koristili več kot 20 tisoč nočitev. Zanimivo je vsekakor tudi dej-

stvo, da je Postojna razen Beograda doživela lani največji turistični obisk, predvsem zaradi vedno večje popularnosti Postojnske jame doma in po svetu.

Vse kaže, da bo Postojna postala središče kraškega turističnega področja, posebno še, ker imajo tudi kraji v njeni bližnji okolici vse pogoje za uveljavljanje domačega in tujega turizma. Znano je namreč, da je razen Postojnske jame veliko zanimanje tudi za izlete v Otoško, Pivko, Črno in Planinsko jamo, Rakovo dolino, Predjamo in Smihel, ki naj bi se jim pridružil še gorski masiv Javornikov, Nanosa in Sovič, ki tvori naravno središče v Postojni.

Upoštevanja vredna je pobuda prirejanja kulturno-umetniških prireditev med turistično sezono in razširitev gostinskih obratov z restavracijskimi prostori ter tujskimi sobami.

Ob zaključku občnega zbora so podelili 32 pohval in 10 denarnih nagrad lastnikom stanovanjskih zgradb, ki so v minulih sezonah poskrbeli za olepšavo mesta, in izvolili nov, 13-članski upravni odbor.

Ugodno leto za kmetijstvo

Znani jugoslovanski meteorolog Koljčički napoveduje v svoji dolgoletni napovedi za čas od maja do septembra nadvse ugodno vreme, od katerega si lahko obetajo največ kmetijstvo in turizem. Po nenadni ohladitvi s slano, ki na posevkih ni prizadela škode, je pričakovati po izjavi tega meteorologa močan porast temperature že meseca maja. Sicer pa napoveduje Koljčički na osnovi vremenskih pogojev v pretekli sezoni in ob upoštevanju sedanjega stanja sonca kot drugih vremenskih pojavov naslednje:

Od maja do konca avgusta: meseca maja in v prvi polovici junija visoka temperatura z občutnim nihanjem ter občasnimi nalivi, tudi s točo in grmenjem. Zato je ob vročih obdobjih pričakovati na splošno tudi precej svežega vremena. V drugi polovici junija naj bi na splošno prevladovalo vroče vreme, delne ohladitve pa od 25. junija do 5. julija.

Od 5. do 20. julija kot tudi v prvi polovici avgusta je po napovedi Koljčičkega pričakovati najbolj vroče obdobje letošnjega leta ter sušo. Druga polovica avgusta pa naj bi bila hladnejša.

Nedvomno bi uresničitev te napovedi pomenila največ za kmetijstvo in turizem, saj sta prav ti dve veji našega gospodarstva utrpeli zaradi neugodnih vremenskih razmer največ škode.

DOLENJE PRI ŠTJAKU

Predvidoma v prvi polovici junija bodo na Dolenjah pri Štjaku organizirali slovesen zaključek vseh del okrog vaškega vodovoda. Pravzaprav je vodovod že dokončan in že nekaj časa služi svojemu namenu. O delu, ki so ga Dolenjci z izredno vnemo vložili v dragocen objekt, ki daje vodo vsaki hiši, bomo še poročali. Sedaj le toliko, da nameravajo te dni začeti z gradnjo javne kopalnice s tuši, kar bo nedvomno edinstven primer daleč, daleč naokoli (niti Sežana nima, na žalost, enega samega javnega tuša). To bo nagrada za res požrtvovalno delo, ki so ga opravili z neslutim elanom, ko so kopali skraj kilometr dolg jarek v malo- ne vseskozi živo skalo. — er

Nabrotko

POSOJILA KMETIJSKE BANKE ZA NAPREDEK KMETIJSTVA

Jugoslovanska kmetijska banka je dodelila na osnovi prošnje kmetijskih organizacij, vložnih na podlagi razpisanih natečajev, za posojila za pospeševanje kmetijstva, večja posojila za naslednje panoge: za razvoj živinoreje 9 milijard dinarjev, za mehanizacijo 3,77 milijarde dinarjev, 9 milijard dinarjev za obnovu sadovnjakov in vinogradov ter 4 milijarde dinarjev za zgraditev 24 vinskih kleti z zmogljivostjo 6.400 vagonov vina.

ODLIČEN POSLOVNI USPEH NOVOSADSKEGA KMETIJSKEGA SEJMA

Po splošni sodbi je 27. mednarodni kmetijski sejem v Novem Sadu dosegel nadvse dober poslovni uspeh. Največje kupčije, v vrednosti 24 milijard dinarjev, je sklenilo zemunsko podjetje »Zmaj«, razen poljedelskih strojev te znamke pa so tuji kupovalci tudi naprave za umetni dež, prikolice in druge proizvode v vrednosti 300 tisoč dolarjev. Tudi obisk sejma — 430.000 oseb — je vsestransko zadovoljiv.

JEDRSKA ENERGIJA V KMETIJSTVU

V Novem Sadu so na inštitutu za poljedelstvo uredili novo postajo za uporabo jedrske energije v kmetijstvu. Tukaj bodo strokovnjaki proučevali možnosti za kar najuspešnejše metode in način za povečanje donosa kmetijskih pridelkov s pomočjo jedrske energije. Lahko pričakujemo, da bodo s križanjem in po drugih poteh lahko vzgojili nove vrste rastlin, hkrati pa bodo proučili možnosti izkoriščanja žarčenja za konserviranje in steriliziranje raznih pridelkov.

REKORDEN PROMET V JUGOSLOVANSKIH PRISTANIŠČIH

Jugoslovanska pristanišča so imela preteklo leto rekorden pomorski promet. Skupen promet je znašal 9,3 milijona ton, kar predstavlja rekordno poslovanje in v primerjavi z letom 1939 štirikrat večje. Vse večje luke razen Ploč — posebno Split in Sibenik — so lani močno povečale obseg poslovanja. Na Reki, ki je imela 43% prometa naših pristanišč, se je povečal promet nekoliko manj, ker so tu tehnične naprave že izkoriščene do najvišje mere.

RAZGLAS

Po odloku Zveznega izvršnega sveta (Uradni list FLRJ, št. 5 z dne 3. februarja 1960) bo v vsej državi od 15. do 31. maja 1960

statistični popis kmetijstva

S popisom bodo zbrani podatki o kmečkem prebivalstvu in o zemljiščih ter posevkih, o sadnem drevju in vinskih trtah, o stavbah, o kmetijskih strojih in orodju, o živini, perutnini in panjih čebel, o proizvodnem sodelovanju individualnih kmetijskih gospodarstev z družbenimi kmetijskimi gospodarstvi in z drugimi, dalje o agrotehnikah, o proizvodnji in prodaji kmetijskih pridelkov, o vlaganjih v proizvodnjo ter o življenjskih razmerah kmečkega prebivalstva (3. točka Odloka o popisu).

OPOZARJAMO

vse kmetovalce, da za svoja gospodarstva že pred prihodom popisovalca pripravijo podatke o površinah zemljišč, o številu sadnega drevja in vinske trte.

Podatke, ki jih bomo dobili s tem popisom od posameznih gospodarstev, bomo uporabili samo za statistično obdelavo.

OKRAJNA POPISNA KOMISIJA KOPER

V Sežani živahno gradijo

V Sežani gradijo kar šest novih stanovanjskih blokov s skupaj 46 družinskimi stanovanji. Investitorji so: JZ, Elektro podjetje, Narodna banka, bolnišnica TBC, ObLO in drugi organi. V teku pa so v priprave za gradnjo že drugi 7 blokov.

Pred dobrim mesecem je sredi novega naselja zrasla nova mesnica, pripravljajo pa se že na-

črti za dograditev novega trakta s prostori za trgovino z mešanim blagom. V delu te trgovine bo organizirana samopostrežba. Med gostim drevjem v tem naselju je Elektro podjetje montiralo tudi novo trafopostajo z vkopanimi kablji. Dela so še v teku.

Sredi naselja bo tudi nov komunalno-stanovanjski štirinadstropni blok. V njem bo 8 stano-

vanj, ostali prostori pa bodo služili za razne obrtne dejavnosti.

V kratkem bodo začeli graditi pitališče bekonov. Objekt bo lociran v bližini Mlekarne in bo veljal okrog 19 milijonov dinarjev. Njegova največja kapaciteta bo za okrog 600 bekonov. Investitor je KGPZ Sežana.

V Dolinici ob cesti nasproti obrata »Avtoremont« urejajo otroško igrišče, ki bo prvi od treh predvidenih tovrstnih objektov. V kratkem bodo montirali potrebna igrala. Skozi samo naselje urejajo novo cesto, ki se na južni strani izliva v prostoren avtopark. Dela na cesti in na parkirnem prostoru so v polnem teku. Cesto tlakujejo, park pa so že posuli z debelejšim gramozom. Obe površini bodo asfaltirali. Ob cesti je predvidena tudi močna javna razsvetljava.

Skratka, novosežansko naselje proti železniški postaji, ki ga tvorijo številni že naseljeni novi bloki, je še vedno eno samo gradišče.

Pa tudi na drugem koncu — onstran železniške proge v smeri proti Lokvi je čedalje bolj živahno. Tu gradijo posamezniki enostanovanjske hiše. Vedno več jih je. Nekateri šele kopljejo, drugi že polagajo temelje družinskim hišam. Ta pojav kaže, kako nujna je bila določitev ožjega gradbenega okoliša s tem, da je zemljišče v njem postalo splošno ljudsko premoženje. — er

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Okrajni družbeni plan in investicije

V svojih komentarjih smo opozorili na neuskladen razvoj investicijske gradnje že v lanskem letu na področju koprškega okraja v primerjavi z ostalimi gospodarskimi vejami. Tudi za letošnje prve mesece smo ugotovili, da investicijska gradnja zaostaja v primerjavi s planirano in sicer znatno in opozorili na to, da je potrebno v tem pogledu podvzeti potrebne ukrepe. To tembolj, ker sicer razvoj zlasti industrijske proizvodnje napreduje ne le tako, kot je bilo predvideno, temveč že dosedanj rezultati kažejo na večji porast, kakor je bilo to po planu načrtano. Kot je znano, smo zlasti opozorili na zaostajanje investicij v kmetijstvu in to tako lani kot tudi v začetku leta letos. Tak neskladen razvoj lahko povzroči v prihodnje resne motnje, posebej pa lahko onemogoči izpolnitev načrtanih nalog.

Okrajni ljudski odbor okraja Koper je razpravljal o teh vprašanjih in jih podrobneje analiziral. Poročilo o tem je naš list prinesel v letošnji 18. številki, ko je OLO Koper sprejel in objavil priporočila za izvajanje okrajnega družbenega plana za l. 1960. V priporočilu je zlasti poudarek na povečanju proizvodnje, posebej pa na kmetijstvu, kjer letos

poleg vsega ovira nemoteno delo neugodno vreme. Ne smemo mimo turizma in gostinstva, ker se pričakuje letos povečanje prometa. Nato pa je dan poudarek potrošnji investicijskih sredstev, ki je nezadovoljiva zlasti v kmetijstvu, industriji, gradbenem materialu, trgovini in storitveni obrti ter pri gradnjah družbenega standarda. Izpad v tem pogledu je tako velik, da morajo vsi prizadeti resno pomisliti na to, kako bodo izpolnili, kar je bilo zamujeno, in tisto, kar še morajo letos izpolniti po načrtu. Poiskati morajo tudi vzroke takemu izpadu, ki so lahko objektivne pa tudi subjektivne narave. Izkazalo se je namreč, da v mnogih primerih niso bili investitorji, ki so predlagali določene načrte, pripravljani v vseh pogledih na to, da bi te načrte lahko izpolnili. Zlasti je znano, da niso vedno pripravljani načrti, razni investicijski elaborati, da ni zagotovljena delovna sila, da delo ni racionalno organizirano in podobno. Ne bi hoteli navajati posameznih primerov, toda znano je, da postaja koprski okraj, zlasti obalno področje, na primer v gradnjah najdražje in da ni izgledov za pocenitev tem stroškov. Tako se je na Koprskem dvignila cena za

kvadratni meter stanovanjske površine nad 70.000 din, kar je znatno nad povprečjem.

V lanskem letu so reševale investicijsko situacijo v koprskem okraju velike investicije za nabavo ladij Splošne plovbe in drugih prometnih sredstev, tudi komunalna in gradbena dejavnost sta dosegala plan. Za letos pa je vprašanje, katere veje bodo lahko »reševale« položaj, če tako govorimo, da bo doseženo vsaj splošno povprečje investicijske potrošnje. Na tak način pa seveda ne smemo računati, ker gre za to, da se doseže enakomeren razvoj v vseh panogah in s tem v vsem gospodarstvu. To je posebno važno za nadaljnji razvoj, posebej še ko bo treba, oziroma se že pripravlja perspektivni načrt za nadaljnjih pet let razvoja gospodarstva.

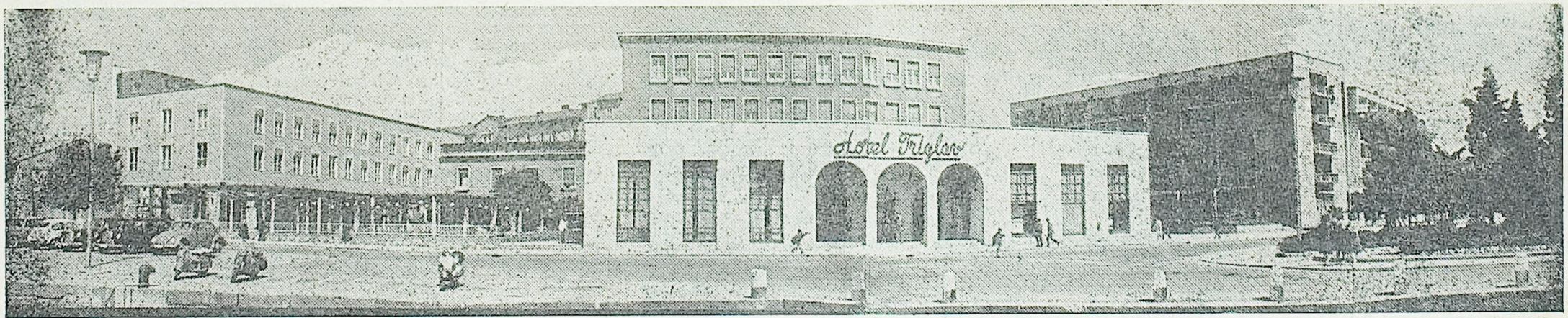
Ponovno smo se dotaknili vprašanja investicij v našem okraju, ker smatramo, da bo za letos težje napraviti ravno na tem področju. Ugotovljeno je namreč, da je bilo v prvih treh mesecih realiziranih komaj 11,6% za letos planiranih investicij, ki naj bi znašale skupno za gospodarske in in negospodarske namene 14 milijard 899 milijonov. —dt—

v vsako hišo Slovenskega Primorja

Napoved vremena

Nestanovitno vreme se bo umaknilo stabilnemu anticiklonalnemu stanju z lepim in toplim vremenom. Posebno občuten porast temperature je pričakovati konec prihodnjega tedna. Pred tem še možnost spremenljivega do pretežno oblačnega vremena.

Ob morju raste nov Koper, v katerem vre in kipi življenje, kakršnega to mestce ni nikoli poznalo. Na razvalinah starega sveta se pnejo pod nebo nove stavbe in pripovedujejo svetu o zmagovitih ljudeh, ki so premagali preteklost in njene ostanke in gradijo življenje po svoje. V štirih smereh se razvija gospodarska dejavnost: kovinska in kemična industrija, promet s pomorstvom in trgovino, napredna kmetijska proizvodnja in turizem z gostinstvom. Napredka za desetletje v letu dni! Ponosno zato slavi naša obmorska metropola v nedeljo svoj praznik. Na sliki: del novega Kopa s povečanim hotelom Triglav in stanovanjskim blokom na Cesti JLA. V ozadju prvi nebotičnik, na Belvederu, ki mu naglo sledi še eden v njegovi neposredni bližini

SLAVNA OBLETNICA: PETNAJST LET SVOBODE NA PIVKI

Osvoboditev Pivške kotline maja 1945

1. maja 1945 so se začeli poslednji boji za osvoboditev celotne Pivške doline, zlasti Postojne. Naše enote so odprle topovski ogenj iz okoliških vasi na Postojno, ki so jo Nemci in pomagači izredno zagrizeno branili. Boji so divjali od opoldne do polnoči. Takrat so se Nemci deloma predali, deloma umaknili proti Planini in Ljubljani. V marsikaterem bunkerju na višinah okoli Postojne pa so se borili do zadnjega moža. Imeli so najmanj 300 mrtvih in veliko ranjenih.

Na naši strani so bile izgube veliko manjše, najbolj boleča je bila izguba treh oklopnikov (avto-blind), ki so zgoreli s posadko vred. Glasilo tankovske brigade jih je takrat omenilo takole: Trije oklopniki IV. tankovskega bataljona so ostali na mestu borbe. Trije naši tovariši se niso vrnili. Plamen je objel nje in napise na kupolah njihovi-

vih tankov: Primorje je naše! — Trst je naš!

S to bitko pri Postojni je bila Pivška dolina osvobodjena. Pri vseh bojih so Pivčani kolikor so mogli pomagali svoji armadi. Skrbeli so za ranjence, dekleta iz Orehka, Hrašča, Zaloga in ostalih vasi so nosila hrano borcev na položaje, po vaseh so uredili zasilne bolnišnice.

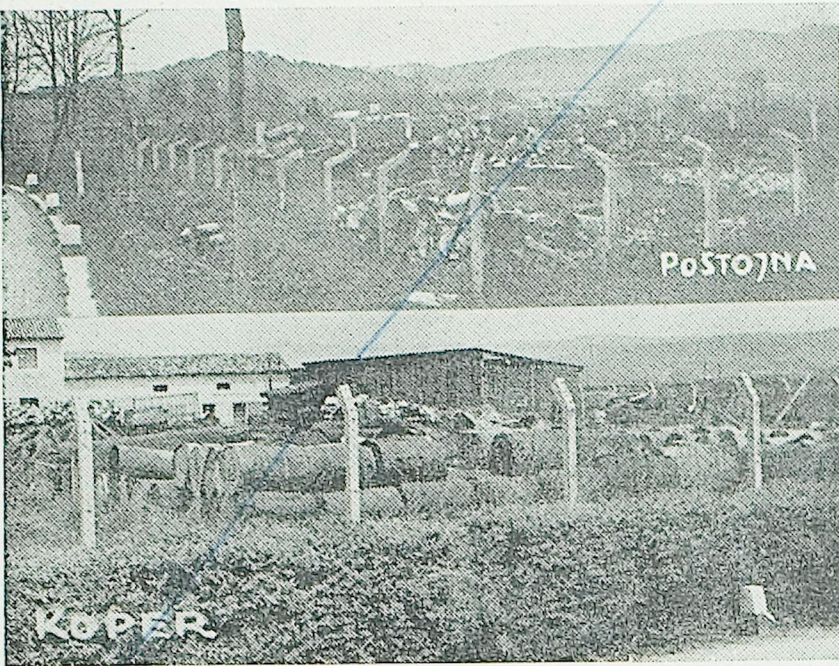
Osvoboditev doline 1. maja 1945 pa še ni prinesla miru na Pivko. Nemški XCVII. korpus, ki je uporno branil Reko, se je 3. maja umaknil proti Klani in Ilirski Bistrici. Poskusil se je prebiti do zahodnih zavezniškov; naše enote so se takoj z vseh strani obrnile proti njemu, da ga ustavijo in uničijo. Stab IV. armade se je do 4. maja preselil iz Trsta v Pivko (v poslopje današnje direkcije Javora). Od tu so vodili poslednje boje za osvoboditev Primorske. Nemški odpor pri Ilirski Bistrici je bil strt med 3. in 7. majem. Pivška dolina je v tem poslednjem boju služila kot neposredno zaledje. Na njenem južnem robu so razvrstili topništvo, ki je nekaj dni zapovrstvo tolklo nemške položaje. Nemško topništvo je na cesti med Knežakom in Šembijami pobilo poslednje žrtve na Pivki, ko je nekoč presenetilo našo komoro, ki je peljala preiskrbo na položaje.

7. maja zjutraj ob 6,04 uri so Nemci podpisali v Zagorju v štabu IV. korpusa brezpogojno predajo vsega reškega korpusa. Predalo se je 16.000 preživelih mož od 30.000, kolikor jih je odšlo 3. maja iz Reke. Boji na Primor-

skem so bili s to predajo zaključeni.

V celoti vzeto ni bilo med operacijami osvobajanja mnogo žrtev in škode med civilnim prebivalstvom. Zgorelo je nekaj hiš, največ v Postojni, kjer so bili najhujši boji, padlo je samo nekaj žrtev.

9. maja 1945 so na Pivki poslednjič grmeli topovi vso noč. Raketke so svetile v grozdih, pokalo je orožje vseh vrst. Skupno z vso Jugoslavijo in vso Evropo je tudi Pivška dolina proslavljala konec vojne. Skoro 500 njenih sinov se iz te vojne ni vrnilo. S. M.

Spet je tu turistična sezona in nešteto tujih in domačih vozil bo spet brzelo po naših cestah. Zato je kaj nesmotno, da so posamezne občine dale lokacije za zagrabljena zbirališča starih predmetov in odpadkov podjetja Odpad prav ob glavnih cestah prvega reda — za primer samo v Postojni in Kopru. Prav gotovo bo treba čimprej misliti na premostitev teh skladišč stare ropotije in umazanje od glavnih cest v bolj skrite in odročne prostore v mestih ob glavnih mednarodnih cestah

NAŠ DOMAČI FELJTONČEK

Slonova slika v temnem oknu

Ena izmed mnogih zgodb o ljudeh brez srčne kulture — tokrat z meje in o obmejnih ljudeh

Avtobus se je ustavil in množica se je razdelila na dvoje. Navedla ni prva in zadnja vrata. Sprednjaka nihče ne posluša. Cemu ima avtobus dvoje vrat, če smeš vstopiti samo

skozi zadnja? Zdaj zdaj se zazdi, da gre hitreje pri prvi skupini. Nagli prebegi, prerivanje, komolci in seveda pikre opazke. S težavo in mukoma se posamezniki prebijajo v notranjost vozila, kjer je že glava ob glavi in kjer že marsikdo stoji samo na eni nogi, ker za obe nogi ni prostora. Tu in tam sprejme žena kakega otroka v naročje in spet je prostor za enega potnika. Zgodi se tudi, da mlajši potnik vstane in ponudi sedež stari ženi.

V nekaj primerih pa ne gre gladko, niti na prijazno prigovarjanje drugih potnikov. Mladi »kavalir« se izgovarja, da potuje do končne postaje; drugi, le malce starejši, pravi, da je v redu plačal vozovnico in da zato nihče nima pravice zahtevati, naj vstane. Tik ob prednjih vratih stoji mlada žena z otrokom v naročju. Otroka joca. Kdo bo odstopil sedež? Moški ali mlajša žena! Nobeden! Petnajstletna deklica ali možakar štiridesetlet? Ne? Sprednjak skuša najprej prepričevati, nato ukazovati. Zaman. Prizor vzbudi pozornost najmanj polovice potnikov. Spet pikre in upravičene opazke.

Bliža se trenutok odhoda. Zdi se, da je vendarle vsem potnikom uspelo, preriniti se čez prag avtobusa. Zunaj je sicer še gruča ljudi, a vse kaže, da so to le svoji, ki bodo samo še pomahali v pozdrav. Med njimi se v družbi dveh brkih deklet in mlajšega možaka veselo pogovarja možakar v elegantnem plašču in sivem klobuku. Prav nič se mu ne mudi in nihče bi ne mislil, da bo prav v kratkem postal junak te slavne vožnje z zadnjim avtobusom. Kako naj bi bil sopotnik, saj se ni udeležil »bitke« za vsaj skromen prostorček in je še sedaj, tik pred odhodom, še ves brezskrben v ščebetavi družbi?

V poslednjem trenutku je vstopil sofer in težko bi bilo opisati njegovo pot do volana. Takrat pa se je v mladi ženi na prvem sedežu vendarle nekaj zganilo. Vstala je in ponudila prostor materi z otrokom v naročju. Obraz matere je preblisnil hvaležen nasmeh. Toda v istem hipu je vstopil možakar v elegantnem plašču in se kratkoma usedel na prazen sedež. Ozrl se je skozi sipo in se »zmagoslavno« posmešnil svoji družbi. Možku zunaj je privzdignil klobuk, dekletu pa sta dvignili desni in migotili z nežnimi prstki, dokler ni avtobus izginil skozi izhodna vrata.

Potniki so vzrojili. Nekdo je možakarju povedal, za kaj gre. Nič. Sivi klobuk je bil obrnjen proti sipi in se niti malo ni premaknil. »Vstajte vendar, mar ne vidite, da žena ne more stati z otrokom v taki gneči!« Spet nič. »Dajte mu otroka v naročje!« — »Moralo bi ga biti sram!« — »Ne mislite vstati!« Avtobus je vozil iz ulice v ulico, drvel po ovin-

kih in menjaval brzino. Mati z otrokom je komaj lovila ravnotežje. Nekajkrat je z otrokom zanihala prav do možakarja, oči pod sivim klobukom pa so še vedno zrla skozi sipo. Možakar se je zazrl v temo in zdelo se je, da je tema njegovo priljubljeno zrcalo.

Po pregledu na bloku se mnogi potniki niso vrnili na avtobus. Raje so jo mahali kar peš. Boris

TUDI MED POSTOJNSKIMI PLANINCI

vedno več mladih članov

Pred dnevi so imeli redni letni občni zbor tudi postojnski planinci. Razveseljiva je bila njihova ugotovitev, da se vključuje v planinsko organizacijo vedno več

mladih ljudi in zato sodi mladinski odsek PD Postojna med enega izmed najbolj delavnih.

Lani je to društvo priredilo tudi večdnevni smučarski tečaj na Nanosu in razen tega so njegovi člani izvedli marsikatero nalogo, ki so jo sprejeli. Žal pa je še vrsta problemov, ki jih bo moral obravnavati in tudi rešiti novi odbor, da bo planinarstvo na Postojnskem zaživelo tako, kot bi lahko spričo vseh pogojev.

I. V.

Turnir v čast občinskega praznika

V počastitev občinskega praznika občine Koper bo v nedeljo, 15. maja, v Kopru turnir moških in ženskih ekip Kopra, Izole, Sežane in tržaškega slovenskega športnega društva Bor. Začetek tekmovalj bo ob devetih uri na igrišču za slovensko gimnazijsko ekipo so izenačena in se obetajo zanimive igre.

Teden dni pozneje pa se bodo moške ekipe imenovanih štirih društev pomerile v Sežani. To tekmovalje bo v počastitev občinskega praznika sežanske občine.

O Zvezi borcev v Baču pri Knežaku

Na Baču pri Knežaku je 65 članov Zveze borcev, katerih delo v organizaciji ZB je skozi vse leto plodno. Zato na svojih občnih zborih z veseljem ugotavljajo lepe delovne uspehe, med katerimi bodo letos zabeležili tudi te:

Pred mednarodnim praznikom dela so krajevni spomenik padlih borcev nadvse lepo okrasili in razen tega so nudili denarno pomoč enemu izmed najstarejših članov — vaščanu Francu Tomšiču. Delegacija krajevne organizacije ZB ga je na večer pred 1. majem obiskala, domači fantje s harmonikarjem na čelu so mu zapeli in tovariš Tomšič se je ginjen zahvalil svojim sotovarišem, ki so mu s pomočjo krajevnega in občinskega odbora ZB v Ilirski Bistrici dali priznanje za njegovo delo. Franka

PRVOMAJSKO SLAVJE v Ilirski Bistrici

Prav gotovo že dolgo v Ilirski Bistrici ni bilo tako lepega praznovanja, kot ga je to naše mesto doživelo za letošnji prvi maj. Med številnimi prireditvami in nastopi ter razstavami je bilo največje osrednje slavje v samem mestu. Udeležilo se ga je nad pet tisoč ljudi, ki jim je o pomenu praznika govoril ljudski odbor-nih Ivan Mavsar.

Železniški most v Prestranku, kakršnega so dobile naše enote maja 1945. Bil je večkrat bombardiran in temeljito porušen od zavezniških letal. Za silo obnovljen je bil nato nadomeščen z novim leta 1946. Na sliki: porušeni most, kakršen je bil še junija 1945

Kaj pravijo drugod ...

GLAS GORENJSKE

BORBA PROTI ALKOHOLIZMU

V jeseniški bolnišnici bodo organizirali v Tednu Rdečega križa zdravljenje alkoholikov, pod vodstvom internega oddelka bolnišnice. V Domu onemoglih na Jesenicah so 5. maja sprejeli že 10 lažjih bolnikov z internega oddelka omenjene bolnišnice. Pacienti bodo pod nadzorstvom zdravnika specialista in medicinske sestre nadaljevali z zdravljenjem. Jeseniška bolnišnica je s tem dobila potrebne prostore za zdravljenje alkoholikov, kar bo pripomoglo k rešitvi socialnega vprašanja na Gorenjskem.

nomurski vestnik

LETOS 1200 KG ETERIČNEGA OLJA

V Ratkovcih že drugo leto uspešno obratuje obrat destilacije za eterično olje. KZ v Ratkovcih je v lanskem letu zgradila ta obrat z lastnimi sredstvi. Obrat deluje le sezonsko, letno 3 do 4 mesece. Dnevno predelajo 3000 kg igličevja, od katerega pridobijo do 12 kg eteričnega olja. Letos dela obrat že dober mesec in pol in izdelali nad 800 kg eteričnega olja. Z ozirom na to, da je na področju zadruge veliko borovnega igličevja, računajo, da bodo prideli okrog 1200 kg eteričnega olja. Kmetovalci so že spoznali, da se jim izplača borovo igličevje zbirati in prodajati zadrugi. Posamezni kmetovalci zaslužijo tudi do 20.000 dinarjev s prodajo borovnega igličevja. Trenutno plačuje KZ kmetovalcem borovo igličevje po 4 din za kilogram.

PRVA CELJSKA MLADINSKA DELOVNA BRIGADA SESTRKAT UDARNA

Prvega maja se je vrnila z avtomobilske »Ceste bratstva in enotnosti« prva celjska mladinska delovna brigada »Mladi traktorist«, ki je bila na gradnji ceste dva meseca. Glavni štab je brigado proglasil za šestkrat udarno in dvakrat posebej pohvaljeno.

Brigada je delala in stanovala v naselju »Zlatko Snajder« v Maloštu v Srbiji. Na delovnišči so brigadirji povprečno presegali normo za 180%. Zraven tega je precej brigadirjev obiskovalo razne tečaje kot fotografskega, tečaje za mopediste itd. Veliko brigadirjev pa je opravilo še izpite za traktoriste. Stab brigade je priredil razna predavanja; brigada pa je sodelovala tudi na prvomajski paradi v Ljubljani.

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA

Kratko!
LIKOVNA RAZSTAVA OB
OBČINSKEM PRAZNIKU

V zvezi z ostalimi prireditvami Kluba študentov koprškega okraja za proslavo 15-letnice osvoboditve, koprškega občinskega praznika in Dneva mladosti bo v muzeju v Koprju od 14. do 24. maja in v Piranu od 28. maja do 4. junija razstava olj in grafik Zvešta Apollonia, slušateljka Akademije za upodabljajočo umetnost v Ljubljani.

»VOHUNKA 907« V TOLMINU

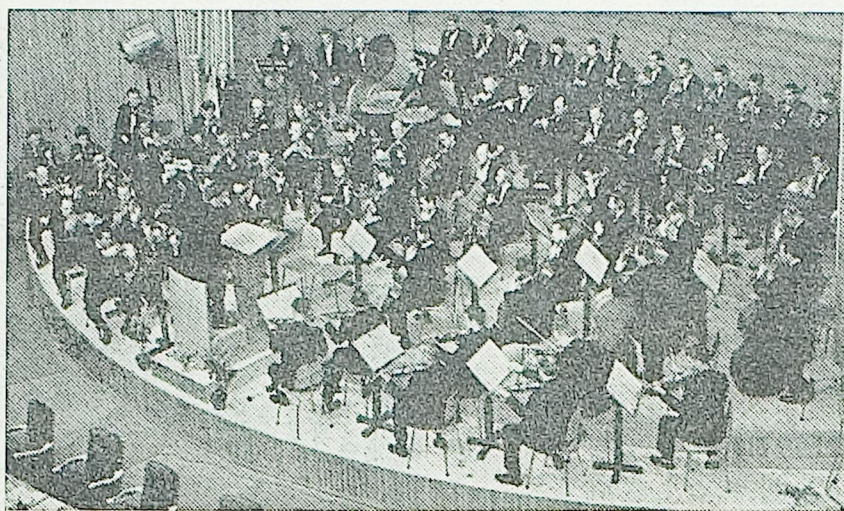
Dramska sekcija DPD Svobode iz Anrovega se zadnje čase uveljavlja s kvalitetnimi nastopi po vseh večjih krajih goriškega okraja. Pred kratkim je sekcija gostovala v okviru prvomajskega praznovanja v Tolminu v igrano Antona Korena »Vohunka 907«. Občinstvo, čeprav maloštevilno, je bilo nad igrano navdušeno. Človek se nehotе vpraša, kje so neki bili ljubitelji gledališke umetnosti, kljub temu, da to ni bila edina prireditev te vrste med prvomajskimi prazniki v Tolminu. Treba bi bilo podpreti tudi mlade amaterje in jim odpreti pot do večjih odrov.

GOSTOVANJE ITALIJSKE DRAME Z REKE

Te dni je kolektiv italijanske drame gledališča »Ivan Zajc« go-stoval v Koprju, Piranu in Bertokih z dramo Augusta Strindberga »Il pellicano«. Gostovanje so toplo pozdravili zlasti pripadniki italijanske manjšine in so z navdušenim ploskanjem pozdravljali reške umetnike.

NAŠA SODOBNOST ŠTEV. 5

Iz vsebine:
Vladimir Kralj: Drama o intelektualnem etosu; Kajetan Kovič-Tone Pavček: Prevodi iz starejše ruske sovjetske poezije (pesmi Anne Ahmatove, Borisa Pasternaka, Stepana Ščipačeva in Mihala Isakovskega); Marjan Rožanc: Jutro polpreteklega večera; Niko Grafenauer: Pesmi; Smiljan Rozman: Pokopališče; Iz lirike mladih — Marjan Erbežnik: Beli žrebec, Ključem te; Miroslav Košuta: Vrtnice; Si: Razgledi — Zaveda Lysenko II (Božidar Debenjak); Nekaj pogledov

Simfonični orkester Centralnega doma JLA iz Beograda, ki je pod vodstvom dirigenta Franca Klinarja koncertiral te dni v raznih krajih Primorske

Simfonični koncert in koprsko občinstvo

Gostovanje simfoničnega orkestra Centralnega doma JLA iz Beograda

Koncert beogradskega orkestra Centralnega doma JLA, ki je bil v Koprju 6. maja, je znova pokazal na akutni problem naše kulturne rasti — na občinstvo. Na jasnem smo si, da resna prireditev v Koprju za večino poslušalcev ni tolikanj privlačna kot zabavni večeri s sodelovanjem bratov Avsenikov, vendar bi človek pričakoval, da se bo vsaj intelektualni del prebivalstva zanimal za prireditve, ki so v večjih središčih sestavni del kulturnega življenja in nepogrešljiva komponenta estetske vzgoje. Tega, česar si drugod poslušalci žele in za-

htevajo, se v Koprju izogibamo, ali ignoriramo, kar je isto. Človeku se nujno vsiljuje vprašanje: čemu napori in denarne žrtve organizatorjev — v tem primeru »Primorskih prireditev« — če je moralni uspeh enak ničli? Precej let se že koprski kulturni in javni delavci trudijo za obogatitev gledališkega in koncertnega življenja in priznati je treba, da so dosegli kar lepe uspehe; zadostuje, da primerjamo preteklo sezono z letošnjo, ki je vidno pestrejša v izbiri in kvalitetnejša v izvedbi. Vprašanje pa je, ali so te prireditve namenjene samo peščici poslušalcev, ki si tega želijo in čutijo nujno potrebo po kulturnih dobrinah, ali tudi tistim, ki si tega ne želijo, pa bi jim prav gotovo zelo koristilo. Ni dvoma, da so maloštevilni obiskovalci koncertov in gledaliških predstav zadovoljni in hvaležni za umetniški užitek, ki jim ga prireditelji nudijo, vendar pa je to kaj pičila nagrada za nastopajoče, ki med izvajanjem strmljajo v praznino in dvorani ter se na tišem čudijo, kako je mogoče

O Loži in pobudah za njeno adaptacijo

V prvomajski številki Slovenskega Jadrana je bila priobčena fotografija Loggie izpred l. 1935, spremno besedilo pa daje pobudo za adaptacijo stavbe po načinu, ki ga kaže omenjeni posnetek. Pri restavracijskih posegih na spomeniški arhitekturi je skoraj že 60 let v veljavi načelo, da mora spomenik ohranirati svoje resnične in stilno pomembne vrednote. Ne sme se mu dodajati ničesar v smislu posnemanja sloga, v smislu stilne laži. Kar se dodaja novega, naj bo dodatek v slogu časa, moderen in funkcionalno utemeljen dodatek. Slogov-

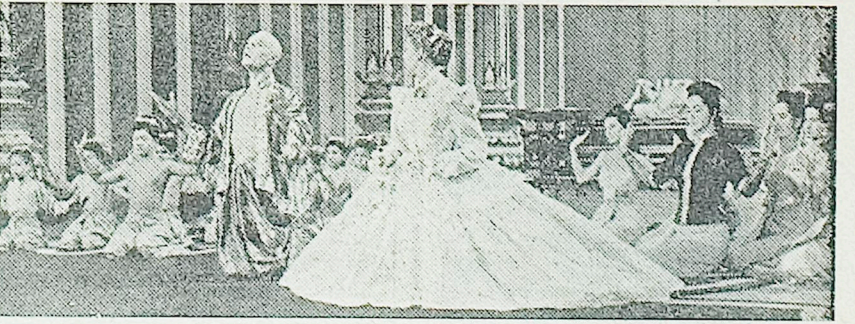
no čistih arhitektur je silno malo. Vsak čas je že obstoječi in še uporabi arhitekturi dodajal svoj izraz in obliko. Tudi loggia ni slogovno »čista« arhitektura. Vemo, da ji je restavracija iz konca 17. stoletja spremenila videz, toda loggia je ostala še vedno loggia, to je odprt, na arkadnem stebrišču oprt prostor. Ta vtis loggie se nam je ohranil še na njeni terasi in v pogledu na njeno pročelje po zaslugi restavracije iz leta 1935. Danes bi prav gotovo grešili zoper zgodovinsko pristnost te stavbe, če bi jo v slogovnem purizmu skušali očistiti »baročnih dodatkov.« V 19. stoletju, ko zamre ustvarjalni polet baroka, so se arhitekti v nemoči pred lastnim izrazom zatekali v zgodovino in tam iskali vzorov za »stiliziranje« arhitekture. Tako so posnemali romanski slog, gotiko, renesanso, barok. Ti slogi seveda niso več ustvarjalni izraz časa, ampak sterilno posnemanje, torej kič. Iz takega razpoloženja so leta 1848, ko so adaptirali loggio za mestno kavarno, vsilili stavbi psevdogotske dodatke in »stilizirali« njeno pročelje v »gotskem« slogu. V arkadno so vstavili prilagajajoče se lesene okvire, ki so v »stilnih« okvirskih nosilih »stilno« barvana stekla. S predelno steno med tremi nosilnimi stebri iz konca 17. stoletja so ustvarili dva zaprta kavarniška prostora vzdolžne oblike: sedanji kavarniški prostor in prostor sedanje terase. Pročelje so zastirali sončni zasloni v obliki platnenih streh. Loggia je s tem postala zaprta, stavbno neizrazita in slogovno maskirana arhitektura.

Sele moderna arhitektura je z načeli, kot so materialna pristnost, funkcionalnost in oblikovanje, zavrla neplodni stilni historizem in ustvarila lastne vrednote. Ta zdrava načela je osvojilo tudi spomeniško varstvo in iz njih razvilno merila, ki spomeniški arhitekturi zagotavljajo obzirnost do njenih resničnih slogovnih vrednot. Tako je restavracija, ki jo je leta 1935 izvedel arhitekt F. Forlati, osvobodila loggio psevdogotskega kiča in ji zopet dala dihati v njenih pristnih in plemenitih oblikah. Vsi vemo, da je adaptacija loggie potrebna nujnost našega mesta. Toda ko se bo adaptirala, prav gotovo ne bomo segali po zgodovinsko najbolj proslulih načinih izpred več kot sto let. V loggi si vsi želimo sodobne ter estetske ureditve, zaradi katere pa ne sme trpeti niti ena izmed spomeniških in lepotnih vrednot, ki jih cenimo in uživamo na tej edinstveni arhitekturi.

Sele moderna arhitektura je z načeli, kot so materialna pristnost, funkcionalnost in oblikovanje, zavrla neplodni stilni historizem in ustvarila lastne vrednote. Ta zdrava načela je osvojilo tudi spomeniško varstvo in iz njih razvilno merila, ki spomeniški arhitekturi zagotavljajo obzirnost do njenih resničnih slogovnih vrednot. Tako je restavracija, ki jo je leta 1935 izvedel arhitekt F. Forlati, osvobodila loggio psevdogotskega kiča in ji zopet dala dihati v njenih pristnih in plemenitih oblikah.

Majda Freilih

PREDAVANJE
DR. BRATKA KREFTA
Na povabilo sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev koprškega okraja je v petek, 6. maja predaval v mali dvorani koprškega gledališča književnik in dramaturg dr. Bratko Krefl iz Ljubljane o socialističnih smernicah in mislih v slovenskem lep-slovju med obema vojnoma. Predavanje je bilo dobro obiskano, zlasti je bilo veliko kulturnih in prosvetnih delavcev ter dijakov.

Te dni vrtiljo na platnih naših kinematografov film KRALJ IN JAZ. To je film, kakršne srečamo poredko. V bistvu je to opereta z bogatimi plesnimi vložki, ameriški miscal, toda gledalcu hoče nuditi nekaj več kot samo preprost in nekoliko nenavadno zgodbo. V glavnih vlogah nastopajo Deborah Kerr, Yul Brynner, Rita Moreno in Martin Benson. Film je dobil leta 1957 kar pet Oscarjev in številna laskava priznanja

JOE J. HEYDECKER in JOHANNES LEEB

Brezpogojna vdaja

(Odlomek iz zgodovinske knjige v dveh delih NURNBERŠKI PROCES, ki jo je izdala založba Borec v Ljubljani v prevodu D. Ravljena in v opremi V. Kopača)

Cas je, sprjazniti se s kapitulacijo. Döntitz je odpasal v glavni stan britanskega feldmaršala Montgomeryja pri Lüneburgu generalnega admirala Hansa Georga von Friedberga, generala Eberharda Kinzla, kontraadmirala Gerharda Wagnerja in še tri častnike. Montgomery je sprejel ponudbo vdaje skoraj brez besed. Po pogodbi, ki jo je kmalu nato podpisal von Friedberg, je 5. maja ob osmih zjutraj utihnilo orožje na vsem severnem prostoru. Friedberg je poletel dalje v Francijo in se začel pogajati v Reimsu z Eisenhowerjevim štabom. Kmalu nato je tja prispel tudi generalni polkovnik Jodl. Drobno dekletce, ki je že pozno zvečer tekalo po temačnih ulicah Reimsa, je slučajno zagledalo Jodla in njegovega spremljevalca pri polopju obrtne šole, kjer je bil zavezniški glavni stan. Dekletce je zbežalo in vreščalo: »Les Allemands! Les Allemands! — Nemci so tu! Nemci so tu!« Novica se je bliskovito razširila — dosti hitreje kakor uradne objave. Nemci so tu! — ampak to pot so lahko prišli samo zato, da bodo podpisali svoj poraz in mir v Evropi. Iz otroških ust je svet najprej izvedel, da je konec šestletne stiske, razdejavanja in smrti... Tisto uro se je pogajal Jodl z Eisenhowerjevim štabnim šefom Bedellom Smithom zastran kapitulacije na vzhodu. »Posvetilo se nam je,« piše Eisenhower v svojih Spominih, »da so hoteli Nemci pridobiti čas, da bi spravili za naše linije čimveč vojakov, ki so še bili na bojišču. Naročil sem generalu Smithu, naj Jodlu pove, da bom preprečil prehanje nadaljnjih nemških begunov, če bo treba z orožjem, ako ne bodo takoj prenehali s svojo taktiko izigravanja in zavlačevanja. Sit sem bil tega, da bi me kar naprej vlekli za nos.« Jodl je po radiu brzojavil Döntitzu: »General Eisenhower vztraja na tem, da še danes podpisemo. Sicer bodo zavezniške fronte streljale tudi na tiste, ki se bodo skušali posamič vdati, in vsa pogajanja bodo pretrgana. Ne vidim nobenega drugega izhoda kakor zmedo ali podpis.«

V neki puščobni šolski sobi v Reimsu so podpisali brezpogojno kapitulacijo 7. maja 1945 ponoči. Ameriški vojni poročevalec Drew Middleton je bil med redkimi, ki so smeli biti priča zgodovinskega trenutka. Poročča: »V sobi stoji dolga lesena miza, nepokrita. Pred vsakim sedežem je ošiljeno pisalo poleg pepelnika, čeprav nobeden ne kadi. Navzoči so generalni poročnik Walter Bedell Smith za generala Eisenhowerja, generalni major François Sevez za generala Alphonse-Pierra Juina in generalni major Ivan Susloparov za sovjetsko poveljstvo. Jodl nosi viteški križec. Njegov obraz je brezizrazen in posmehljiv, njegove oči so kakor steklene. Preden podpiše, se togo postavi in reče po nemško: »Rad bi spregovoril nekaj besed, gospod general! S tem podpisom sta izročeno nemško ljudstvo in nemška vojska zmagovalcem na milost in nemilost. V tej uri lahko izrazim samo upanje, da bo zmagovalec velikodušen z njima.« General Smith ga pogleda s trudnim obrazom. Ne odgovori. Nato podpiše. Ura je 2.41 minut. »Tako je nato so odvedli Jodla v Eisenhowerjevo uradno sobo. Ameriški vrhovni poveljnik ga je vprašal po tolmahu: »Ste razumeli vse točke listine?« »Da,« je potrdil Jodl. »Uradno in osebno vas bomo poklicali na zagovor,« je rekel Eisenhower, »če se boste pregrešili zoper točke te kapitulacijske listine, tudi zoper tiste, ki se nanašajo na uradno predajo Rusiji. To je vse.« Jodl je salutiral, se zasukal na petah in odšel. Vojne je konec. Kar se je zgodilo drugi dan v sovjetskem glavnem stanu v Berlinu — Karlshorstu, je bila pravzaprav samo še potrditev. Generalni feldmaršal Wilhelm Keitel je poletel iz Flensburga v Berlin podpisat drugo listino o vdaji. Spremljala sta ga generalni polkovnik Paul Stumpff za letalstvo in generalni admiral Friedberg za vojno mornarico. Deset minut po polnoči, 9. maja 1945, so povedli Nemce v sobo za pogajanja. Za široko mizo sta sedela

maršal Zukov in sovjetski zunanji minister Andrej Višinski, zraven niju britanski letalski maršal sir Arthur Tedder, Eisenhowerjev zastopnik general Carl Spaatz in francoski general Jean de Latre de Tassigny. Nemškim udeležencem so pripravili posebno mizo pri vhodu v sobo. »Keitel je vstopil ponosno in samozavestno,« poroča ameriški vojni poročevalec Joseph W. Grigg. »Bil je v uniformi feldmaršala in je ohranil do kraja svojo prusko ošabnost. Vrgel je maršalsko palico na mizo, sedel in gledal odsotno predse, medtem ko so navzoči fotografirali opravljali svoje. Enkrat ali dvakrat je potipal s prsti na svojem ovratniku in si živčno ovaljal ustnice.« Letalski maršal Tedder je vstal in nagovoril Keitla: »Vprašam vas: ali ste tole listino brezpogojne vdaje prebrali in ste pripravljeni, da jo boste podpisali?« Keitel je prisluhnil tolmahu, vzel listino o vdaji z mize in odgovoril: »Da, pripravljen sem.« Maršal Zukov je zdaj naročil, naj pozovejo Keitla, da bo pristopil k mizi in listino podpisal. Grigg opisuje prizor: »Keitel je nerodno segel po svoji čepici, maršalski palici in rokavicah, počasi in previdno je vstavil svoj monokel na levo oko, se napotil k mizi, sedel in z dolgočrajnimi čečkavimi potezami zapisal ime Keitel.« Nato so podpisali še drugi. Keitel je medtem skušal še enkrat pridobiti čas za begunce, ki so valovili nazaj. Pomignil je ruskemu tolmahu k sebi in mu izjavil, da je treba zaradi slabih poročevalskih zvez vsaj 24 ur časa, preden bo povelje, naj ustavijo ogenj, doseglo čete na fronti. Tolmač ni vedel, kaj bi. Napomerno se je obrnil na nekoga častnika iz štaba generala Zukova in mu prišepnil Keitelove besede. Odgovora ni bilo. Pač pa je Zukov nejevoljno vstal s svojega sedeža in hladno rekel: »Zdaj pa prosim nemško odposlanstvo, da odide iz so-be.« Gospođa so vstali. Keitel je zaprl aktivko z usodepolno listino, jo vtaknil pod roko, rahlo treščil s petami kakor za pozdrav in odšel skozi vrata. Nekaj dni potem, 13. maja, so ga v Flensburgu zaprli.

PRED DNEVOM VAJENCEV

Mojstra si iščejo sami

Tudi časi, ko sta oče in mati iskala sinu ali hčeri ter često kopicu nepreskrbljenih otrok mojstra, so že domala utonili v pozabo. Gredne izkušnje stoletij, beda rodov uboženih bajtarjev, brezpravnih proletarcev in tavajočih sezoncev je po burjem prepovedu in v današnji socialistični stvarnosti današnji mladini samo še trpek spomin na preteklost. Naš čas oblikuje tudi mladega človeka. Ze s tem, da mu odpira vrata v slednji poklic in odpravlja krivično hierarhično lestvico z vso navlako prednosti in zapostavljanja, ruši tudi zapreke, ki so povzročile rodovom naših prednikov toliko zla. Življenje nas uči, da se prav v teh pogojih mladina hitreje razvija, zato tudi ni naključje, da ima štirinajstletnik že dovolj poslušnega za svojo notranjost, za svoja nagnjenja in sposobnosti. Zato je prva dolžnost staršev, da prisluhnejo željam svojih otrok, da jih podprejo in jim svetujejo.

Nekako pred štirimi leti so starši odločili: — Miran bo študiral naprej. Če je bil v nižji gimnaziji odličnjak, mu tudi višji razredi ne bodo delali težav na poti do univerze.

Tako starši, toda Miran, ki je bil že takrat strasten radioamater, ni kazal nobenih znakov navdušenja za nadaljnji študij. Celo upr le jim je, potopil svoje težave razredniku, ki je poskušal vplivati na starše, toda vse Miranovo prizadevanje je bilo zaman.

Tedaj se je v pametni glavici porodil nov načrt. — Oče, saj mi boš dovolil, da se v času poletnih počitnic zaposlim v popravilnici radjskih sprejemnikov, je zaprosil očeta, ki je, kajpak, z veseljem pristal na sinčovo pobudo. — Nobena stvar, ki se jo v življenju naučiš, ti ne bo odveč, je dejal pokroviteljsko oče in celo pomagal urediti sinčove sanje.

Tako se je Miranu odprla pot do ljubljenega poklica, ki se ga je oklenil z vso ljubeznijo. Strokovnjaki so kaj kmalu ugotovili, da Miranovo strast in gorečnost do radiotehnike spremlja tudi izredna spretnost in smisel za elektroniko. Ves prosti čas je prebil nad načrti in spretno roke so kmalu izdelale že dokaj zapletene nadomestne dele, ki jih je vstavljal v pokvarjene radijske sprejemnike. V svoji zaposlenosti je Miran kar čez noč pozabil na gimnazijo in celo za svoje prejšnje sošolce in najboljšje prijatelje mu ni ostajalo časa.

gača čez čas na cesti in mi vzhlično pove, da mu sprejemnik še nikoli ni služil tako dobro kot po moji »operaciji«.

— Se spomniš Miran, kako so ti starši pred leti določili povsem drugačno življenjsko pot? vprašam povznapenega fanta v plavi delovni obleki.

— Da, želeli so pač, da bi študiral naprej, ker sem bil dober dijak. No, tudi oni so sedaj spremenili mišljenje o mojem poklicu, čeprav sem se moral poslužiti zvijače, da sem uspel. Veste, takrat po končnih počitnicah, ko bi se moral vpisati v takratni peti razred, sem enostavno nastopil počitnice ...

— ... Odpeljal sem se v L. k stricu in Šele z njegovo pomočjo — staršem je prigovarjal seveda tudi moj upravnik — sem v celoti uspel. Ob rednem pouku v vajasni šoli, ki sem jo končal z odličnim uspehom, mnogo študiram tudi sam. Poglejte te opornike, mi je dejal ponosno in pokazal čudno zavito napravo. To je tudi eden izmed mojih izumov ali bolje, izboljšav.

— Torej si našel v tem poklicu popolno srečo, sem prekinil njegovo strokovno razglabljanje. To — njegovo počutje — me je bolj zanimalo.

— Če bi rekel samo to, da sem srečen, ne bi izrazil v celoti svojega navdušenja za radiotehniko. To je moj novi svet. Vsak dan mi je bližji, vsak dan prijetnejši ... je dejal moj mladi znanec.

Da, po štirih letih je Miranova ljubezen do tega poklica še večja kot takrat, ko se je moral zanj boriti. Kako lep in koliko prijetnejši bi bil svet in življenje na njem, če bi vsak bil tako srečen, da bi našel pravo struno, ki v njem ne bi izzvenela do konca življenja.

Na modelih za letošnje pomlad in poletje opazimo spet kratka kimonu rokava, kot se lahko pripravite na naši sliki

stavnega fanta v plavi delovni obleki. — Da, želeli so pač, da bi študiral naprej, ker sem bil dober dijak. No, tudi oni so sedaj spremenili mišljenje o mojem poklicu, čeprav sem se moral poslužiti zvijače, da sem uspel. Veste, takrat po končnih počitnicah, ko bi se moral vpisati v takratni peti razred, sem enostavno nastopil počitnice ...

— ... Odpeljal sem se v L. k stricu in Šele z njegovo pomočjo — staršem je prigovarjal seveda tudi moj upravnik — sem v celoti uspel. Ob rednem pouku v vajasni šoli, ki sem jo končal z odličnim uspehom, mnogo študiram tudi sam. Poglejte te opornike, mi je dejal ponosno in pokazal čudno zavito napravo. To je tudi eden izmed mojih izumov ali bolje, izboljšav.

— Torej si našel v tem poklicu popolno srečo, sem prekinil njegovo strokovno razglabljanje. To — njegovo počutje — me je bolj zanimalo.

— Če bi rekel samo to, da sem srečen, ne bi izrazil v celoti svojega navdušenja za radiotehniko. To je moj novi svet. Vsak dan mi je bližji, vsak dan prijetnejši ... je dejal moj mladi znanec.

Da, po štirih letih je Miranova ljubezen do tega poklica še večja kot takrat, ko se je moral zanj boriti. Kako lep in koliko prijetnejši bi bil svet in življenje na njem, če bi vsak bil tako srečen, da bi našel pravo struno, ki v njem ne bi izzvenela do konca življenja.

Kokošja juha

ARGO

Ustreza vašemu okusu

KOMBINAT KONZERVNE INDUSTRIJE Delamaris IZOLA

Odlomki iz zgodovine Rdečega križa

(Nadaljevanje in konec)

Poleg Italijanov, Avstrijcev in Francozov so v bitki pri Solferinu sodelovali tudi Slovani, Severni Afričani, Arabci in drugi. Ko

so lombardijske žene odklopile pomoč avstrijskim vojakom je Dunant vzkliznil: »Vsi smo bratje!«, kar je žene preselilo tako, da so potem od kraja vsem ranjencem nudile potrebno pomoč. Sredi tega največjega gorja je Dunant spoznal, da je usmiljenje učinkovito le, če je organizirano. Zato je po vrnitvi v Ženevo napisal knjigo »Spomini na Solferino«, v kateri je pretresljivo opisal, kar je videl. Tako se je torej rodila ideja Rdečega križa. Knjiga je bila takoj prevedena v mnoge jezike in je sprožila po vsem svetu velik odmev. Charles Dickens je objavil esej z naslovom »Mož v belem« — tako so namreč ranjenci imenovali Dunanta — z nekaterimi odlomki iz njegove knjige in tako opozoril angleške bralce na Dunantova prizadevanja. Victor Hugo je pisal Dunantu: »S svojo knjigo dajete človeštvu v roke močno orožje in služite svobodi. Pozdravljam vašo plemenita prizadevanja in vam pošiljam najiskrenejše čestitke.« Brata Goncourt sta v pariškem dnevniku zapisala: »Ko človek zapre to knjigo, preklinja vojno.« Znani filozof Ernest Renan pa je rekel Dunantu: »Storili ste največje delo tega stoletja.«

pomoči ranjencem. Prvo veliko priznanje je ta znak doživel v prusko-francoski vojni leta 1870 do 1871. Nek Anglež, ki je iz Anglije prinesel pomoč za francoske vojake, je pisal, kako je potoval od Le Havra do Pariza in pri tem moral mnogokrat skozi nemške in francoske straže. Nikoli, pravi, ni čakal več kakor dve minuti, bela zastava z rdečim križem je uživala pri vojaki in prebivalcih vse spoštovanje. Sledile so številne vojne, v katerih je Rdeči križ pomenil pomoč in lajšanje trpljenja. Velik je bil delež Rdečega križa tudi v elementarnih nesrečah. Za vso to človekoljubno dejavnost je Mednarodni komite Rdečega križa prejel dvakrat Nobelovo nagrado za mir in sicer leta 1917 in leta 1944. Henry Dunant pa je za svoje življenjsko delo prejel kot prvi Nobelovo nagrado za mir že leta 1901. Naj končamo z besedami dr. Jožeta Potrča, ki jih je izrekel ob neki proslavi Mednarodnega dneva Rdečega križa:

»Ideja RK se je rodila sredi strahot bojnega polja in prav kot odgovor na strašno bedo, ki jo povzročala vojna. Danes, ko se človeštvo bori za odpravo vojn in vsega, kar vojna povzročala, RK ne lajša samo človeškega trpljenja in se ne bori samo proti boleznim, ampak igra prvenstveno vlogo v borbi za mir, za bratstvo med narodi in za medsebojno razumevanje, ne glede na vse razlike, ki delijo ljudi.«

Dunantova zamisel je torej padla na plodna tla in že februarja 1863 so ustanovili v Ženevi »Organizacijo za skupno pomoč«. Kmalu je postal rdeči križ na belem polju znamenje zaščite in

IZ DELA OKRAJNEGA ZAVODA ZA NAPREDEK GOSPODINJSTVA

Tečaj za polkvalifikacijo v Sežani

V Sežani — v prostorih bolnišnice — je bil seminar za polkvalifikacijo kuharic v obratih družbene prehrane. Udeležilo se ga je osem tovarišic s področja sežanske občine. Ob koncu tečaja, ki je trajal od 10. do 28. aprila in kateremu je nudila sežanska bolnišnica vso pomoč, so tečajnice opravljale izpite iz teorije in prakse. To je bila pravzaprav samo potrditev polkvalifikacije, ki so je imele zaradi svoje delovne dobe, toda znanje, ki so si ga pridobile na tečaju, jim ne bo pomagalo samo pri nadaljnjem delu, ampak tudi pri pridobivanju bodoče polne kvalifikacije, za katero zahtevajo strokovni izpit. Bodoči zakon pa bo gotovo zahteval izpit tudi za polkvalifikacijo, ker je praksa pokazala, da je to potrebno.

Obenem pa je praksa pokazala, da bo še boljše, če bo v bodoče mogoče ločiti podobne strokovne tečaje za osebe obratov družbene prehrane od tistih za osebe

bolnišnice ali kakega internatker ima vsaka zvrst svoje posebne zahteve in specifičnosti.

Tečaj v Sežani, vodili so ga: Vida Zalokar — praktični del, Fani Jereb — teorija prehrane in gospodinjstva, Sonja Bregant — splošni del in Stane Krotec — zakonodaja, je ponovno pokazal, kako potrebni so taki tečaji in da ni dovolj določena delovna doba, ki osebu avtomatično prizna polkvalifikacijo. Šele zdaj pri tečaju, so tovarišice ugotovljale, koliko stvari je, ki jih niso vedele, pripravile so se, koliko jim je še manjkalo praktičnega in teoretičnega znanja pri delu, ki ga opravljajo. Znanje, ki so si ga pridobile, bodo lahko s pridom koristile, vendar imajo občutek, da bi nadaljnji tečaj še izpopolnil njihovo znanje.

Podobne tečaje bi morale organizirati vsaj vsa občinska središča s pomočjo Zavoda za napredek gospodinjstva v Koprivnici.

Zdravniški kotiček

Odnos bolnik - zdravnik

Ze prvi kontakt bolnik-zdravnik je pogosto odločilen za vse nadaljnje zdravljenje. Zdravnik mora v bolniku zbuditi zaupanje in vero, da mu hoče pomagati, bolnik pa mora pokazati željo in voljo po čim hitrešem okrevanju. Včasih je potrebno premostiti številne ovire preden se vzpostavi tak nujni odnos.

Bolniki so zelo različnih značajev. Ko pridejo k zdravniku, vnesejo v način prikazovanja svojih bolezenskih znakov del svojega temperamenta.

Zdravnik, z druge strani, posebno če nima dovolj časa, obrača več pažnje izvidom in preiskavam, kot pa bolnikovi duševnosti. Tako pogosto ne najde pravega kontakta z bolnikom — ostaneta si tuja. V ta odnos bi moral zdravnik vnesti ljubezen, si vzeti in imeti čas. S tem bi verjetno razorožil del njih, ki prihajajo k zdravniku z drugimi nameni. Zdravnik naj bi bil do bolnika tak, kot da bi imel pred seboj enega svojih najdražjih.

V preteklosti, ko je bil zdravnik ekonomsko popolnoma odvisen od bolnika, je bil tesno navezan na bolnika in njegovo družino. S sodobnih socialno-zdravstvenih gledišč in etičnega stališča pa ne sme biti zdravnik ekonomsko odvisen od bolnika. Njegovi pogledi na zdravljenje in vso njegovo dejavnost morajo voditi le strokovna načela, imeti mora enak odnos do vseh pacientov in posvetiti posebno pozornost zdravemu človeku.

Okolnosti, ki oblikujejo novi tip zdravnika, so v prvi vrsti industrializacija z naglim večanjem prebivalstva v mestih, vedno širše vključevanje prebivalstva v zdravstveno zavarovanje in močna orientacija vse zdravstvene službe v preventivno dejavnost. Dalje na lik današnjega ambulantskega zdravnika vpliva tudi sam razvoj medicine v specializacijo in superspecializacijo. Vse preveč se polaga važnost na specialistične izvide, vidimo samo del človeka — pljuča, srce, prebavne organe ... Na človeka kot celoto, kot družbeno bitje, obdanega od živga in neživega okolja, ki vpliva direktno na njegov telesni in duševni razvoj — pa vse preveč pozabljamo. Da je kontakt še težji, moderna medicina razdeli človeštvo še po starosti — ta se bavi samo z dojenčki, oni s šolskimi otroki, drugi z delavci ... Manjka pa nekdo, ki bi spremljal človeka od rojstva do smrti, svojega pacienta oz. zavarovanca, kot bitje v družini, bil vodnik in svetovalec.

Ciniteelj, ki vpliva na odnos bolnik-zdravnik, je tudi popularizacija medicine v vidu množičnih predavanj, vrste poljudnih zdravstvenih brošur in včasih tudi neresnih novinarskih prikazovanj zdravljenja — vse to je rodilo nove poglede pri bolniku, raznovrstne zahteve, včasih celo z željo, da bi sam vodil zdravljenje.

Zdravnik tudi nima vedno pri svojem ambulantnem delu opraviti s pravimi bolniki. Na srečo so ti primeri redkejši. Tako pridejo v ambulantno državljanji, ki v zdravniku ne vidijo osebe, ki naj mu pomaga in mu vrne zdravje, temveč

administrativca, od katerega je odvisno, ali mu bodo priznali nepravilni izostanek z dela kot bolovnjače, da bo izsilil letovanje ali si bo z zdravnikovo izjavo priboril lažje in boljše delovno mesto, se rešil raznih neprijetnih administrativnih ukrepov, kot je odpust iz službe itd. Koliko je še nebolezenskih vzrokov, ki pripeljejo posebno zavarovane osebe k zdravniku.

Nadalje pogosto menjavanje ambulantskih zdravnikov tudi slabo vpliva, da pride do tako nujnega priručnega kontakta, ki je vedno osnova za uspeh v zdravljenju.

Privatna praksa je bila pri bolniku pojem njegove proste izbire zdravnika. Ker so bili ti pregledi običajno na stanovanjih zdravnika ali bolnika in je bil v bistvu intimen razgovor zdravnika z bolnikom, je bil to pregled, pri katerem je bila zavarovana bolnikova sramežljivost in v veliki meri zajamčena tajnost. Gotovo je, da zdravnik, ki čaka bolnika, da mu prinese denar, ni oni tip zdravnika, ki ga potrebuje današnja družbena ureditev. Zdravje ne more biti blago, s katerim trgujemo. Najidealnejša oblika odnosa bolnik-zdravnik sloni na prosti izbiri zdravnika z rekompenzacijo, ki jo bo dala zdravniku družba, ne posameznik. V tem odpade zadnja ovira tako, da zdravnik vidi v bolniku le človeka, kateremu mora vrniti zdravje, pomagati, svetovati — ne pa objekta za svoje materialno blagostanje.

Seveda pri ustvarjanju zdravega odnosa bolnik-zdravnik imajo tudi bolniki veliko vlogo. Čeprav naj bi veljalo: »bolnik ima vedno pravo, ne drži. Iz mase bolnikov bi lahko ločili tri osnovne tipe bolnika. Prvi so lahki bolniki, ki jih je na srečo največ, a so včasih prav težak psihološki problem za zdravnika, nato težji bolniki, ki so najhvaležnejši in še skupina neozdravljivih. Običajno so oni lažji bolniki najbolj glasni v čakalnicah, oni s povišanim tonom, drugi s solzami želijo izvleči gotov efekt, vnašajo nemir v ambulantno službo. V tej grupi so tudi oni, ki tekajo od zdravnika do zdravnika, pa k padarju in nazaj. Dalje oni, ki jih iz ne vemo kakšnega vzroka — neuspehi v službi, v družini, — privede duševni nemir in končno rentni psihotiki. Težji bolniki so oni, ki se običajno že pri prvem pregledu navežejo na zdravnika in slede zaupno njegovim navodilom.

Seveda je zelo važen moment, ki močno vpliva na vzpostavitev pravega odnosa bolnik-zdravnik tudi dejstvo, kako je tega bolnika sprejelo ob vstopu v zdravstveno ustanovo ostalo osebe, od vzdušja, ki vlada v čakalnici, skratka od topline prvega kontakta z zdravstvenim osebjem.

Brez dvoma pa je želja po hitrem ozdravljenju, prosta izbira zdravnika, izpad vsakega komercialnega odnosa zdravnik-bolnik, zajamčenost zdravniške tajnosti, osnova za ustvaritev iskrenega odnosa bolnika do zdravnika in obratno. To pa je porok za uspešnost v zdravljenju.

DR. IVAN KASTELEC

PROTEUS ŠTEV. 8

Iz vsebine:

Ivan Michler-Franc Hribar: Sistem postojnskih jam; Alija Košir: Iz delavnic eksperimentalne onkologije; Jože Lazar: 150 let Botaničnega vrta v Ljubljani; Ana Budnar-Tregubov: Vtisi biologije s poti po Iranu; Franček Šivic: Opazovalni panj; J. Hadži: Odkrili so nov red neklatih žuželk; L. Zor: Solne žleze pri pticah in plazilcih; Občni zbor Prirodoslovnega društva (Lili Istenič); Za bistrve glave; Prejete knjige.

Obleka ali plašč brez ovratnika, kar je letos zelo moderno. Štirje veliki žepi, veliki gumbi in širok usnjen pas so glavne karakteristike tega oblačila

OB LETOŠNJEM OBČINSKEM PRAZNIKU KOPRSKE KOMUNE

Zarja svobode iz krvi upornega ljudstva

Kakor se je formirala razredna zavest jugoslovanskih kmetov in delavcev, tako je vzporedno rasla tudi revolucionarnost delovnih ljudi Slovenske Istre in Primorja, čeprav je bila tedaj Juljska krajina že odrezana od svoje matične dežele. Po silni razmer in volji tiste čase se zelo močnega imperializma je prav Slovenija bila tedaj drobiž za izravnavanje računov med velikimi silami. Velešlam tedaj ni šlo v račun, da bi na Balkanu nastala močna in neodvisna državna tvorba Južnih Slovanov, zato so skušali že vnaprej to državo oslabiliti s tem, da so ji dali buržoazno kraljevsko vladavino, njene meje pa okrnili tako, da je še precej njenih ljudi ostalo izven meja nove vladavine, v kateri so si hkrati tuji vplivi zagotovili močne položaje.

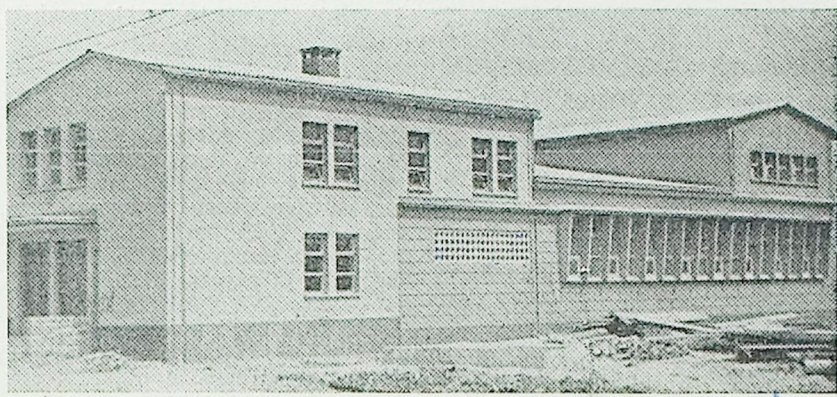
Kupčija za Juljsko krajino je bila sklenjena že 26. aprila 1915, ko je bil v Londonu sklenjen in podpisan tajni sporazum, med silami Antante in Italijo. Po tem sporazumu je bilo Italiji obljubljeno za ceno njenega vstopa v vojno na strani Antantnih sil, da si bo lahko po končani vojni priključila vse Slovensko Primorje in

obe Istri, del Gorenjske vse do Bleda, in velik del Dalmacije z otoki, da bi tako uresničila svojo davno težnjo in iz Jadranskega morja napravila »svoje jezero« — mare nostrum. Da se ni vse tako uresničilo, kakor so si zamislili gospodje imperialisti pri tem svojem barantanju, je precejšnja zasluga tedanjega predsednika ZDA Woodrowa Wilsona, ki je protestiral proti temu sporazumu in taki delitvi Slovenije in Jugoslavije na pariški mirovni konferenci. Z Versaillesko mirovno pogodbo sta bili Italija in bivša kraljevina SHS napoteni na medsebojno sporazumevanje in dogovor glede novih meja med obema deželama. Pod pritiskom velikih imperialistov, katerih glavni eksponent je bil tedaj britanski premier David Lloyd George, je bila 12. novembra 1920 sklenjena tragična Rapalska pogodba, s katero je bil krivično odtrgan od matične dežele velik kos domače zemlje. S to pogodbo si je Italija prisvojila vse Slovensko Primorje in Goriško z Gorico in Trstom, vso Istro, del Notranjske in Dalmacije z nekaterimi otoki in mestom Zadrom. Skupaj je bilo to 9.200 kva-

dratnih kilometrov z okrog 600.000 Slovencev in Hrvatov od skupaj 900 tisoč prebivalcev. Vmes pa je bila ustanovljena še tako imenovana »neodvisna« Reška država, ki jo je 1. 1924 pesnik Gabriele D'Annunzio »z nasilnim državnim udarom« priključil Italiji. Pašičevska velikosrbska buržoazna vladavina je bila tudi tukaj postavljena pred gotovo dejstvo in je ostalo kraljevski diplomaciji samo še to, da formalno »z rimskim dogovorom« pristane na izvršeno dejstvo, ki je s tem dobilo značaj mednarodnega sporazuma. Kako sramotno poniglava in nemočna, kako strašansko korumpirana je bila tedanja politika jugoslovanske buržoazije! Za njo ni stala enotna moč jugoslovanskih narodov, za njo ni bilo podpore ljudstva in ne vojaške moči. Nasprotno — v strahu pred jezo teptanih ljudskih množic si je režim beograjske čaršije iskal zaslombe za mejo. To pa je dobil le proti najrazličnejšim političnim in gospodarskim koncesijam, zato je bilo nujno, da je država vedno bolj lezla v krepke tujim interesom — vsi skupaj pa so si brusili zajedalske čekane na hrbtih zatiranih ljudskih množic in se bogatili na vedno večji revščini delovnih ljudi po vsej Jugoslaviji.

Ni čudno, če so bili spričo takega razvoja dogodkov najbolj razočarani in prizadeti prav primorski Slovenci. Ze tako in tako zrevolucionirani še iz bivše avstrijske vojske, kjer so skupaj z ostalimi jugoslovanskimi narodnostmi pripomogli k pogrebu črnozlate monarhije, so menili, da je s koncem prve svetovne vojne tudi zanje napočil čas svobode, konec tujega gospodovanja in tudi konec izkoriščevalskega kapitalističnega sistema. Iz Rusije se je širila revolucionarna miselnost po vsej Evropi in je bila posebno močna prav v Slovenskem Primorju in Istri. Razočarani nad izdajalskim kapitulantstvom jugoslovanskih oblastnikov so si želeli revolucije, želeli so si boja

Po Rapallu so Italijani hiteli in si prizadevali, da bi dali tem krajem čim bolj italijanski videz. Reakcija v Italiji je vedno bolj trepetala pred naraščajočim vplivom in močjo delavskega razreda tudi doma in je zato pohitela tudi s svojo protiofenzivo. Za svojo udarno pest si je izbrala fašizem, ki je bil s svojo totalitarno ideologijo najbolj primeren protiutež zahtevam delavcev po demokratičnih pravicah, po kruhu in svobodi. Začela se je prikrita borba za politični vpliv med reakcionarnim imperia-

Poslopje nove koprške pekarnice, ki jo bodo v soboto pred občinskim praznikom izročili svojemu namenu

lizmom in kapitalističnim izkoriščanjem na eni strani ter med delavskim razredom na drugi strani. Kdo bo zmagal, naj bi odločile državno-zborske volitve v mesecu maju 1921. Prav te volitve pa so bile hkrati povod zgodovinskim dogodkom v Marezigah pri Koprju, kjer so se slovenski delavci in kmetje prvič uprli in se z orožjem v roki postavili po robu nastopajočemu fašizmu. Padle so prve žrtve. To je bilo hkrati opozorilo delavskemu razredu ne samo v Italiji in Jugoslaviji, marveč krvav in otipljiv opomin naprednim silam vsega sveta na naraščajočo nevarnost, ki jo je nosila s seboj militaristična in protiljudska fašistična ideologija.

Toda bilo je že prepozno. Fašizem je bil ob vsestranski podpori vladajočega kapitalizma na pohodu, postal je dejansko oven-rabizjač imperialističnih sil.

Posebno dobro so se pripravili fašisti na državnozborske volitve dne 15. maja 1921. Od ustanovitve prve fašistične škvadre, to je oborožene formacije fašistične stranke, postavljene na noge v Trstu dne 12. maja 1920, je poteklo leto dni, ki so jih znali fašisti dobro izrabiti. Utrdili so svoje vrste in pod geslom branilcev italijanstva obračunavali z vsemi naprednimi elementi. Posebno piko so imeli na Primorskem in Istri.

Ob volitvah leta 1921 je bilo na Primorskem še vedno revolucionarno razpoloženje, ker se razen z gospodarskim zatiranjem slovenski človek zlasti ni mogel sprijazniti z italijansko okupacijo. Tega so se zelo dobro zavedali tudi italijanski oblastniki, predvsem pa fašisti. Zato je prišlo tik pred volitvami do združene koalicije vseh italijanskih političnih strank, ki so bile protislovensko in protisocialistično razpoložene. V ta nacionalni blok so šli demokrati, republikanci in klerikalci ter seveda fašisti. Sled-

nji so tedaj že krepko držali v svojih rokah niti vsega političnega dogajanja v deželi in se že pripravljali na državni udar, ki so ga nato izvedli naslednje leto. Tak položaj je fašistom narekoval, da morajo doseči določene rezultate. Že na državnozborskih volitvah maja 1921. Vso Juljsko krajino so podvržili strahotnemu terorju, tako da je bila udeležba na teh volitvah 60-odstotna.

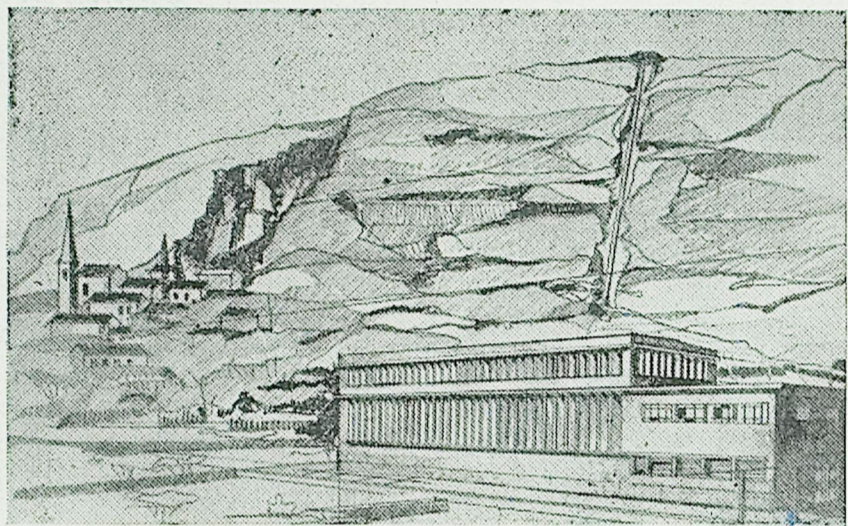
Slovenci so skoraj povečini volili poslanskega kandidata Komunistične partije Jožeta Srebrničiča. Fašistom, ki so nadzorovali vsa volišča, je kmalu zmanjkalo škvader za vsa volišča, kjer jim je slabo šlo. Zato so se toliko bolj znašali tam, kjer je kazalo najslabše. To je bil tudi povod za slavne dogodke v Marezigah nad Koprjom, o katerih smo naše bralce že seznanili. V njihov spomin slavi koprška komuna svoj občinski praznik.

*—

Velik razmah jadralsstva

Med našo mladino ob morju je izredno naraslo zanimanje za jadralski šport. Izvedli smo, da bo samo na nedeljskem tekmovalstvu modelov motornih čolnov in jadrnic v Koprju v čast občinskega praznika startalo nad devetdeset kvalitetnih modelov, ki so jih pripravili in izdelali v glavnem mladi modelarji sami po raznih klubih pa tudi izven njih.

Zmagovalci v posameznih skupinah se bodo s svojimi modeli uvrstili med republiške tekmovalce, ki se bodo pomerili na Velenjskem jezeru.

Slika kaže bodočo elektrarno. Na levi strani vidimo vas Osp, za poslopjem centrale je pa položen po pobočju hriba jekleni tlačni cevovod, ki dovaja vodo v turbine

Občinski ljudski odbor
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL
Občinski sindikalni svet
Občinski odbor ZB
Občinski odbor LMS
Občinski odbor ZROP

K O P E R

ISKRENO ČESTITAJO ZA OBČINSKI PRAZNIK OBČINE KOPER IN 15-LETNICO OSVOBODITVE VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM PODJETIJ, DRUŽBENIH ORGANIZACIJ IN USTANOV TER VSEM OBČANOM K DOSEŽENIM USPEHOM!

K občinskemu prazniku občine Koper in 15. obletnici osvoboditve čestitajo vsem občanom delovni kolektivi:

Pleskarske in dekoraterske zadruge Koper
Obrtnega podjetja »Sodavica« Koper
Hotela »Galeb« Koper
Obrtnega podjetja »Soda« Koper
Obrtnega podjetja »Slikoplesk« Koper
Obrtne mizarske delavnice Koper
Podjetja »Instalater« Koper
Splošnega stavbenega ključavničarstva in kleparstva Koper
Brivskega salona Koper
Obrtnega podjetja »Zidar« Koper
Slaščičarne Koper
Hotela »Turist« Ankaran
Kavarne »Loža« Koper
Stare kavarne Koper
Delavske restavracije Koper
Trgovine z zelenjavo »Jagoda« Koper
Foto — Jadrana Koper
Gostilne »Pri Istranki« Koper
Obrtne delavnice »Tapetnik« Koper
Gostišča »Pri Vipavki« Koper
Obrtne delavnice »Šport« Koper
Emblažnega servisa Koper
Komisijske trgovine »Preprodaja« Koper
Gostišča »Pri vodnjaku« Koper
Mizarske zadruge Koper
Obrtne delavnice »Hladilnik« Koper
Gostišča »Slavček« Koper
Obrtnega podjetja »Antena« Koper
Obrtne delavnice »Graverstvo« Koper
Destilerije »Ex Corrado« Koper
Krojaške delavnice »Elegant« Koper
Trgovskega podjetja »Klas« Koper

Mali oglasi

PODJETJA, SINDIKATI! Prodajam hišo, primerno za počitniški dom. Ima 12 sob, 6 pomožnih prostorov in pritlikline. Zgradba stoji v lepem letoviškem kraju, v bližini Bleda na Gorenjskem.

Janez Valant, Sp. Gorje 23.

ZAMENJAM dvosobno stanovanje z vsemi pritliklinami in velikim vrtom za primerno dvosobno v Kopru.

Božidara Žagar, Brida 67/a pri Hrvatinih

MOŠKO DVOKOLO, znamke »Diamant«, zelo dobro ohranjeno, ugodno prodajam. Naslov na upravi lista, telefon 170.

Prodajam MODERNO IZDELANO, MALO RABLJENO SPALNICO po ugodni ceni. — Renata Pavletič, Škocjan 18, Koper.

Ko pridete v Trst, napravite zanimiv sprehod od avtobusne postaje po ulici Carducci in Ghenga do ulice Cellini št. 2. Ne bo vam žal, kajti tam je znana manufakturna trgovina »MAGAZZINI ALLA STAZIONE« z bogato izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, po zmernih cenah in za vsak okus. Vaša pot bo poplačana, ako obiščete »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, ulica Cellini 2, nekaj korakov od glavne postaje. Kdor pride s propustnico, ima poseben popust!

OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino Casa DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLO 22. V njej dobite največjo izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, dežnih plaščev, vse vrste vetrnih jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah. Zagotavljamo, da boste zadovoljni z nakupom v naši trgovini. Kdor dostavi odrezek tega oglasa, dobi poseben popust.

»TOS« Ljubljana — Steklarna Hrpelje sprejme

5 UČENCEV ZA STEKLARSKO OBRT

Pogoji: dokončana osemletka, dobro zdravstveno stanje, starost od 14 do 17 let.

Učenci bodo v času učenja v Industrijski steklarski šoli v Rogoški Slatini.

Pismene vloge sprejema »TOS« Ljubljana, Metelkova 15.

RAZPIS

Razpisna komisija pri Okrožnem sodišču razpisuje mesto RAČUNOVODJE ALI RAČUNSKEGA REŽISERJA

Pogoji: za računovodjo srednja strokovna izobrazba, za računskega režiserja nižja strokovna izobrazba.

Plača po zakonu o javnih uslužbenih.

Prošnje, kolkovane z din 50.—, in življenjepisom ter spričevalom o strokovni izobrazbi vložite v 15 dneh od dneva objave.

PREKLIC

Preključujem žaljive besede, ki sem jih izrekl o tov. Gervaziju Udoviču.

Jolanda Koren

ČESTITKA

K srebrnemu življenjskemu jubileju čestitajo svojemu delovnemu tovarišu DANILU MORGANU sotrpinke in sotrpini iz Kopra in okolice!

Nova cvetličarna

V soboto dopoldne so na Tržaški cesti v Postojni izročili svojemu namenu sodobno urejeno cvetličarno, ki jo oskrbuje Zavod za komunalno gospodarstvo. Ureditvena dela pri pripravi cvetličarne so znašala okrog pol milijona dinarjev. Novo otvorena cvetličarna bo v svojem delu oskrbovala z raznim cvetjem in drugim materialom za pogrebne slovesnosti, poleg dnevnega svežega cvetja in najrazličnejših vencev za vse priložnosti še predele Ilirske Bistrice, Sežane, Pivke in vseh ostalih krajev na severnem delu okraja.

Dvoboj tržaških in koprskih srednješolcev

Tržaški in koprski srednješolci so se v nedeljo v Kopru pomerili v nogometu, odbojki, namiznem tenisu in v šahu. Domačini so zmagali v vseh panogah, le šahovski dvoboj se je končal neodločeno 1 in pol : 1 in pol. V nogometu so zmagali Koprčani s 4:1 (1:0). Moška odbojkaška ekipa je zmagala s 3:1, ženska pa s 3:2. Premočno so zmagali domačini zlasti v namiznem tenisu. Moški so namreč zmagali s 5:1, ženske pa s 5:0. Dvoboj koprskih in tržaških srednješolcev je potekal v pristrnem razpoloženju. Obe ekipi sta izrazili željo, da bi prišlo v prihodnje do pogostejših srečanj med obema mestoma.

Sežančani »Ob žici okupirane Ljubljane«

Partizanskega pohoda »Ob žici okupirane Ljubljane« so se udeležili tudi štiri vrste TVD Partizan Sežana, in sicer vrsta članic in 3 vrste mladincev. V prazničnem razpoloženju so se v ravnem nedeljskem jutru odpravili na kamionu »Intereurope«. Okoli osme ure so prispeli v Ljubljano. Mlajši so bili na koncu 20 km dolge poti v 2.15 urah, članice pa v 2.40 urah in le pet minut za njimi je bila vrsta, ki so jo sestavljali vajenci.

Sodelovanje na množičnih manifestacijah je sežanske udeležence tako navdušilo, da so vsi izrekli željo, da bi se prihodnje leto udeležili tekmovanja v še večjem številu.

Kje so ladje

P/1 »BIHAC« je 9. maja priplula v Emden, kjer manipulira s tovorom

M/1 »BLED« je 9. maja odplula iz New Yorka za Koper

M/1 »BOHINJ« je 6. maja pristala v Savonij, nadaljuje v Genova, Civitavecchia, Neapelj in prispe po 21. maju na Reko, nato pa v Koper

M/1 »BOVEC« je v pristaniščih ZDA in odpluje 20. maja iz New Yorka za Koper

P/1 »DUBROVNIK« je 9. maja odplula iz Rotterdamja za Porto Marghera (Benetke)

M/1 »GORANKA« je 7. maja priplula iz Splita v Alžir

M/1 »GORENJSKA« je v popravilu v piranski ladjedelnici

P/1 »LJUBLJANA« je 5. maja odplula iz Zdanova in prispe 14. maja v Split

M/1 »MARTIN KRAPAN« je 5. maja odplula iz Ploč v Port Sudan

M/1 »PIRAN« je 3. maja odplula iz Jokohame v San Diego, kamor prispe 18. maja

P/1 »POHORJE« je 30. aprila odplula iz Bahie Bianca za Amsterdam in Bremen

P/1 »ROG« bo 15. maja odplula iz Lorenzo Marquee v Beiro

M/1 »TRBOVLJE« je 7. maja odplula iz Baltimora za Reko

P/1 »ZELENGORA« je 9. maja na poti v Avonmouth izplula iz Adena

Kino

KOPER: 13. 14. in 15. maja ameriški barvni film cinemascope OBRAČUN NA ATLANTIKU, 16. in 17. maja nemški film DEKLE ROSEMARIE, 18. in 19. maja ameriški barvni film cinemascope ŽELJA ZA MOŠKIM.

IZOLA: 13. maja romunski film OPROSTITI, NAPACNA ZVEZA, 14. in 15. maja francoski film NATALJA, 16. in 17. maja češki barvni film, risanka USTVARJANJE SVETA, 18. in 19. maja ameriški barvni film cinemascope KRALJ IN JAZ.

SMARJE: 14. maja ameriški barvni film SKRIVNOSTNO MOCVIRJE, 15. maja romunski film OPROSTITI.

Minull teden je dobila uprava Postojnske jame dva lepa avtobusa, ki bosta prav gotovo veliko pripomogla k še večjemu razmahu turizma v Postojni. Služila bosta predvsem za prevoz z železniške in avtobusne postaje do jame in obratno, razen tega pa bosta na razpolago turistom za izlete v Pivko in Črna Jama, Predjamski grad, Rakovo dolino in še kam

TE, NAPACNA ZVEZA, 18. maja češki barvni film, risanka USTVARJANJE SVETA.

SKOFIJE: 14. maja romunski film OPROSTITI, NAPACNA ZVEZA, 15. maja ameriški barvni film SKRIVNOSTNO MOCVIRJE, 19. maja češki barvni film, risanka USTVARJANJE SVETA.

SEŽANA: 14. in 15. maja angleški film KER VETER NE ZNA CITATI, 17. in 18. maja ameriški film ZLATO V DZUNGLI, 19. in 20. maja jugoslovanski film VIZA ZLA.

POSTOJNA: 13., 14. in 15. maja ameriški barvni film cinemascope POSLEDNJI LOV, 17. in 18. maja indijski barvni film KRALJICA JENSI.

PRESTRANEK: 15. maja ameriški film SMRT PRIHAJA, 18. maja italijanski film NA ROBU PROPADA, PIVKA: 14. in 15. maja ameriški barvni film BAGDADSKA SIRENA, 18. in 19. maja jugoslovanski film POISCI VANDO KOS.

PIRAN: 13. maja ob 18. in 20.15 uri ameriški barvni film VASOVANJE, ob 16. uri angleški film DOBRO MORJE, 14. maja ob 20.15 in 22. uri ameriški barvni film KOMU ZVONI, ob 16. in 18. uri jugoslovanski film TAKA PESEM VSE OSVAJA, 15. maja ob 10., 16. in 18. uri jugoslovanski film TAKA PESEM VSE OSVAJA, ob 20.15 in 22. uri ameriški barvni film KOMU ZVONI, 16. maja ob 16. in 18. uri ameriški barvni film KOMU ZVONI, ob 20.15 jugoslovanski film TAKA PESEM VSE OSVAJA, 17. maja ameriški barvni film DRŽITE TATU, 18. in 19. maja ameriški barvni film cinemascope DREVO ZIVLJENJA.

PORTOROŽ: 13. maja angleški film DOBRO MORJE, 14. in 15. maja ameriški barvni film VASOVANJE, 16. maja jugoslovanski film TAKA PESEM VSE OSVAJA, 17. maja ameriški barvni film KOMU ZVONI, 18. maja ameriški barvni film PRIMITE TATU, 19. maja ameriški barvni film cinemascope DREVO ZIVLJENJA.

Radio KOPER

NEDELJA, 15. maja 8.00 Domače novice — 8.05 Kmetijska oddaja: Pred letošnjim odkupom — Investicije na živinorejskem kombinatu v Postojni — Izkušnje drugih — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša reportaža — Ob 15. obletnici osvoboditve — 9.15 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Poročila — 15.10 Reprodukcijske revije mladinskih pevskih zborov.

VSAK DAN je ob 7.15 in 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Poročila. Poročila so nato še ob 13.30 in 15.00, ob 15.10 pa Zabavna glasba, vmes reklame.

PONEDELJEK, 16. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Pitanje bekonov — 13.45 Pisana paleta zabavne glasbe — 14.30 Športni pregled — 14.40 Izbrane melodije — 15.20 Poje Cvetka Součková.

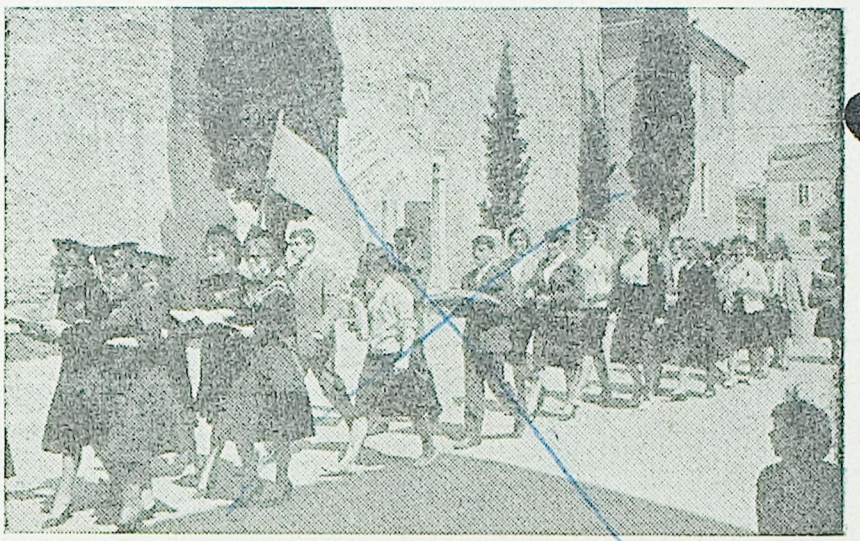
TOREK, 17. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Logarji v službi na privatnem sektorju — 13.45 Odlomki iz oper — 14.30 Sola in življenje: Pomenjajte nas! — Š pionirji prometniki v Postojni — 14.50 Glasbena medigra — 15.20 Narodne pesmi in plesi iz Srbije.

SREDA, 18. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Zatiiranje krompirjeve plesni — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni obzornik: Stipendisti in komune — 14.40 Domači odmevi — 15.20 Reprodukcijske javne oddaje »Primorska in pesmi in glasbi« II. del.

ČETREK, 19. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Nova sredstva za zatiranje bolezni in škodljivcev — 13.45 Igra pianist George Liberace s svojimi orkestrom — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci — 14.40 Glasba po željah II. del — 15.20 Dalmatinske popevke.

PETEK, 20. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Poletna obdelava v vinogradih — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: Zakaj še zmeraj nagrajevanje po času — 14.40 Poje zbor Radia Dubrovnik (posnetki s koncerta 5. 8. 1959 v atriju Kneževskega dvorca v Dubrovniku) — 15.20 Igra godba LM iz Ljubljane.

SOBOTA, 21. maja — 13.40 Kmetijski nasveti: Zatiiranje bolezni in škodljivcev v vrtnarstvu — 13.45 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Primorski tehnik — 14.45 Pet plesov iz baletne glasbe v izvedbi Hollywoodskega simfoničnega orkestra p. v. Felixa Slatkina — 15.20 Poške in valčki.

Počasi se bliža konec šolskega leta. Prvi so na vrsti maturanti ESS, ki so že opravili svoj vsakoletni tradicionalni obred, združen z obhodom po Kopru

TELESNA VZGOJA V SEŽANI

Pred vrsto prireditev

15. maja bo v Sežani okrajno tekmovanje ženskih vrst v odbojki, naslednjo nedeljo pa bo enaka tekma moških vrst. V nedeljo, 29. maja, se bodo za občinsko prvenstvo v odbojki pomerile osnovne šole Sežana, Dutovlje, Štanjel, Komen in Divača. To bo izbirna tekma za okrajno prvenstvo osnovnih šol, ki bo 4. junija.

TVD Partizan Sežana že nestrpno pričakuje načrt za ureditev igrišča ob telovadnem domu.

MALI ROKOMET

Ljubljanski Odred v Kopru

V nedeljo se obeta ljubiteljem rokmeta v Kopru pomemben dogodek. V prvenstveni tekmi republiške lige se bodo namreč domačini pomerili z najboljšo slovensko rokometno ekipo ljubljanskim Odredom. Čeprav so si gostje že skoraj povsem zagotovili prvo mesto, najbrž ne bodo dovolili, da bi jim predzadnje moštvo na lestvici odvzelo točko. Kljub temu pričakujemo ostro igro, kajti domačini bodo poskusili vse, da bi točko ostale doma. To je namreč ena zadnjih priložnosti, da bi se obdržali v ligi.

V nedeljo se začne tudi prvo kolo spomladanskega dela prvenstva v republiški ligi. Koprčanke bodo odpotovale v Ptuj, kjer pa imajo le malo možnosti za uspeh. Ptujška Drava je namreč v izredni formi in je na nedavnem turnirju najboljših ženskih rokometnih ekip v Kranju zasedla prvo mesto.

Delovni kolektiv trgovskega podjetja »Istra-Benz«

s poslovalnicami v Kopru, Izoli, Piranu, Divači, Kozini, Bujah, Umagu in Novem gradu pošilja iskrene čestitke vsem delovnim kolektivom k 15. maju — prazniku

občine Koper ter 15. obletnici osvoboditve

Gostinsko podjetje Divača z obrati: restavracijo s prenočišči »Risnik«, bufetom na postaji in gostilno pri Škocjanski jami čestita ob 15. obletnici osvoboditve vsem svojim gostom ter obiskovalcem naših krajev. V svojih poslovalnicah nudi topli in mrzla jedila, pristni kraški teran, prvovrstna istrska vina in druge domače specialitete

Ob 15. obletnici osvoboditve in k občinskemu prazniku občine Koper čestita vsem svojim strankam in poslovnim prijateljem ter priporoča svoje usluge

SAP TURIST

s poslovalnicami:

KOPER, ANKARAN, POSTOJNA in PIRAN

ČETRTI POHOD »OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE« OB NJENI 15-LETNICI OSVOBODITVE

Več kot samo simbolika

Borbena Ljubljana, mesto in trdnjava slovenske oborožene vstaje, je ob 15-letnici svoje osvoboditve priredila doslej najbolj množični tradicionalni pohod ob žici izza vojnih dni, s katero je bila obdana. Ob tem simbolu trpljenja in krivic se je minulo nedeljo razvil množični pohod, ki je trajal ves dan in je na njem sodelovalo 13 tisoč članov in članic ZB NOB, bivših partizanskih kurirjev, članov družbenih, političnih, mladinskih in športnih organizacij ter 10 tisoč pionirjev iz vseh krajev Jugoslavije. Prireditelj je z velikim zanimanjem spremljal nad 50 tisoč ljudi, ki so počastili to ljudsko slavje z obujanjem spominov na huda in krvava vojna leta.

Močan delež k uspehu te naše največje letošnje športne manifestacije je prispevalo tudi Slovensko Primorje. Ze same priprave za Pohod so močno razgibale športnike obeh okrajev. Tako je na primer na tekmovalni progi Fiesa — Piran — Beli križ — Fiesa nastopilo nad 300 športnikov. Na sami prireditvi pa je nastopilo 92 ekip iz obeh okrajev. Od tega je bilo 19 ženskih ekip, 5 mešanih in 68 moških. Od primorskih mest se je najbolj postavil Koper, ki je dal 16 ekip. Zastopani pa so bili tudi Piran, Izola, Ilirska Bistrica, Postojna, Sežana, Nova Gorica, Sempeter, Ajdovščina, Idrija, Kobarid, Bovec, Dornberk, Divača, Tolmin, Dekani, Kanal in Hrpelje.

V tekmovalnem pohodu na 25 kilometrov dolgi progi je nastopilo iz koprškega in goriškega okraja 25 moških in 5 ženskih ekip, v partizanskem pohodu na 20 kilometrov je nastopilo 42 moških, 14 ženskih in 5 mešanih ekip, v tekmovalnem pohodu Zveze borcev na 25 kilometrov dolgi progi pa je sodelovala samo organizacija Zveze borcev iz Kopra.

Od primorskih ekip je dosegla vsekakor največji uspeh ekipa Počitniške zveze tolimskega učiteljskega. V tekmovalnem pohodu za ženske na 14 kilometrov dolgi progi je namreč zasedla drugo mesto in zaostala za zmagovito ekipo iz Lovrenca na Pohorju le za 7 sekund. V tekmovalnem pohodu moških ekip je zmagal kranjski Triglav, ekipa tolimskega Partizana pa je zasedla 15. mesto. To je vsekakor lep uspeh, saj je nastopilo 280 ekip. Druge primorske ekipe so se takole uvrstile: Partizan Piran 26., Partizan Tolmin 36., Planinsko društvo Idrija 39., Predvojaška vzgoja Tolmin 41., Gozdni center Pivka 59., Predvojaška vzgoja Izola 80., Partizan Sempeter 87., Predvojaška vzgoja Sempeter 99., Vojaška ekipa Tolmin 122., Taborniki Soški mejaši Nova Gorica 157., Taborniki Ajdovščina 171., Taborniki Postojna 179., Ljudska tehnika Ilirska Bistrica 182., rezervni oficirji Tolmin 193., Predvojaška vzgoja Koper 195., sindikalna podružnica Gradbenik Ajdovščina 216., Predvojaška vzgoja Ilirska Bistrica 232., Taborniki Piran 230., Predvojaška vzgoja Piran 238., Rezervni oficirji Ilirska Bistrica 253., Predvojaška vzgoja Hrpelje 259., Gasilci Sežana 267. in rezervni oficirji Izola 276.

Pohoda ekip Zveze borcev se je udeležila le ekipa Zveze borcev iz Kopra. Na 25 kilometrov dolgi progi se je uvrstila med 32 ekipami na enajsto mesto. Za zmagovito vrhniško ekipo so Koprčani zaostali 28 minut.

Kakor smo obveščeni, pripravljajo za prihodnje leto spremembe v tekmovalstvu. Na Pohodu ob žici okupirane Ljubljane bodo nastopile le najboljše ekipe posameznih okrajev, ki se bodo najbolje uvrstile na okrajnih in občinskih tekmovaljih. V obeh okrajih že pripravljajo nekaj takih tekmovaljih. Tako bodo v koprski občini organizirali v počastitev občinskega praznika pohod po istrskih vaseh, na Goriškem pa pripravljajo pohod po poteh goriške fronte.

Člani Planinskega društva Postojna na letošnjem smučarskem tečaju pod vodstvom Mira Debeveca na Nanosu

PRIMORSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Dve točki za sežanski Tabor

Zaradi Pohoda ob žici okupirane Ljubljane je odpadlo redno kolo primorskega nogometnega prvenstva. Na sporedu je bila le odložena tekma Rudar—Tabor. Ker v Idriji igrišče še ni uporabno, so spet igrali v Logatcu. Gostje so zaslužno zmagali s 4:2. Idrijčani so v prvem polčasu dobro igrali in dosegli vodstvo 2:1. V drugem polčasu pa so zaradi nomanjkjanja kondicije močno popustili, tako da so imeli gostje skoraj ves čas pobudo v svojih rokah in zaslužno osvojili dve točki.

S to zmago so si Sežančani močno popravili položaj, tako da so najresnejši konkurent Tolminu in Braniku v boju za prvo mesto. Sicer je po novih propozicijah važno, kdo se bo najbolje

uvrstil v okrajnem merilu, kajti v kvalifikacijah bosta igrali najboljši moštvi koprškega in goriškega okraja. Tudi zaradi tega bo letošnje primorsko prvenstvo zanimivejše od lanskega. V goriškem okraju se bosta namreč borila Tolmin in Branik, v koprskem pa so kar štirje konkurenti (razen Tabora še Postojna, Tomos in Sidro).

Prihodnjo nedeljo bo na sporedu spet redno kolo z naslednjimi srečanji: Tabor—Sidro, Tomos—Primorje, Postojna—Tolmin,

Adria—Ilirska Bistrica in Rudar—Anhovo. Branik bo počival.

Lestvica:

Tolmin	15	10	3	2	44:20	23
Branik	16	9	3	4	41:17	21
Tabor	15	9	2	4	43:33	20
Postojna	15	8	2	5	34:22	18
Sidro	15	7	3	5	28:16	17
Tomos	15	7	2	6	26:18	16
Primorje	16	6	4	6	32:36	16
Rudar	15	5	1	9	38:42	11
Adria	15	4	2	9	26:51	10
Anhovo	15	2	4	9	17:39	8
Il. Bistrica	15	3	2	10	14:49	8

Tek mladosti v sežanski občini

Razen glavne štafete, pri kateri bodo 17. maja sodelovale osnovne šole Divača, Lokev, Povir, Sežana, Tomaj, Dutovlje in Štanjel partizanska ter druga društva in kolektivi, je odbor za proslavo Dneva mladosti organiziral še 2 občinski štafeti. Prva bo tekla iz Senožeč do mostu pred Štanjelom in jo bodo nosili pionirji iz Senožeč, Štorij, Kazelj, Dobravlj, Avbera, Ponikev in bližnjih vasi, druga pa bo krenila iz Pliskovice skozi Veliki dol, Gorjansko, Komen in Gabrovico do Štanjela, kjer se bo pridružila glav-

ni štafeti, nosili pa jo bodo pionirji vseh področnih šol.

Glavni štafeti se bosta v sežanski občini pridružili predvidoma še bistriška (v Divači) in postojnska (v Sežani). V obeh krajih je predviden postanek z večjimi manifestacijami.

v vsako primorsko hišo

Letos okrajne delavske športne igre v Izoli

Letos bodo okrajne delavske športne igre v Izoli, to se pravi v mestu, ki ima v okraju vsekakor primat v delavskem športu. Izola ima največ športnih igrišč.

Okrajne športne igre bodo v oktobru, točen datum pa bodo določili pozneje. Letos bodo povsem spremenili način tekmovalstva. Medtem ko so lani nastopale občinske sindikalne reprezentance, se bodo na letošnjih delavskih igrah pomerila zmagovita moštva posameznih panog. Zato bodo v vseh občinah organizirali občinske sindikalne lige za posamezne panoge.

Na okrajnih delavskih športnih igrah bodo na sporedu naslednje športne panoge: nogomet, odbojka (moški in ženske), namizni tenis (moški in ženske), tek čez drn in stn (moški in ženske), balincaje, kegljanje in šah.

STRELSTVO

Okrajno mladinsko in pionirsko tekmovalje z zračno puško

V nedeljo je bila v Izoli napeta borba v streljanju z zračno puško za okrajno mladinsko in pionirsko prvenstvo. Nastopilo je šest strelskih družin, ki so bile sestavljene iz 5 mladih tekmovalcev. Najbolje se je odrezala pionirska petorica strelske družine »Darko Marušič« iz Izole, ki je dosegla od 1000 možnih krogov — 645 krogov. Za njo se je uvrstila ekipa pionirjev iz Kopra s 507 krogi, tretje mesto pa so dosegli s 341 krogi pionirji iz Planine.

Po streljanju pionirskih ekip so se pomerili še mladinci. Ekipno je zmagalo moštvo »Gozdar« iz

Postojne z 811 krogi od 1000 možnih. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa strelske družine »Darko Marušič« iz Izole s 749 krogi. Tretjeplasirano pa je bilo moštvo »Srednješolec« iz Postojne.

Po končanem tekmovalju je čestital mladim strelcem predsednik Okrajnega strelskega odbora podpolkovnik Drago Čihak in podelil tekmovalcem diplome in praktične nagrade.

To tekmovalje je bilo hkrati tudi izbirno tekmovalje za sestavo okrajne ekipe za republiško prvenstvo, ki bo v nedeljo 15. t. m. v Kopru. Ob tej priložnosti vabi okrajni strelski odbor vse ljubitelje tega lepega športa, da se udeležijo tega tekmovalja v čim večjem številu. P. Z.

KOŠARKA

V soboto derby Postojna - Koper

V soboto bo v Postojni več pomembnih košarkarskih tekem. Najbolj privlačno bo vsekakor

srečanje druge slovenske lige med domačim moštvom in Koprčanom. Domačini so favoriti, toda Koprčanov ne gre podcenjevati, saj so na primer iztrgali dragoceno točko Jesenicam na njihovem igrišču. Tekma Postojna—Koper bo verjetno zvečer ob 20. pod reflektorji. V primeru, da si Koprčani ne bodo mogli zagotoviti avtobusa za povratek, pa bo srečanje popoldne. Razen tega bo v soboto v Postojni tudi srečanje B ekip Postojne in Kopra za okrajno prvenstvo, pomerili pa se bosta tudi ženski ekipi obeh mest v okviru tekmovalja za jugoslovanski pokal.

tabor in brez težav zmagal. Gerželj je imel nekaj časa prednost, ker je Cijan nerealno žrtvoval kmeta. Toda v zapletih se je Cijan bolje znašel in izenačil. Cah in Jeruc sta hitro zreducirala material in se v izenačeni končnici sporazumela za remi.

ŠAH

Koper - Izola 2:2

V okviru tekmovalja za pokal predsednika Tita sta se prejšnji teden pomerila v Kopru Koper in Izola. Dvoboj se je končal neodločeno 2:2. Pravico do nadaljnega tekmovalja si je pridobil Koper, ker je dosegel zmago na prvi deski.

Podrobni izidi: Omladič—Hojnik 1:0, Mišura—Verk 1:0, Cijan—Gerželj remi in Cah—Jeruc remi.

Izidi partij so v glavnem realni. Hojnik je v damskem gambitu nespretno organiziral obrambo in zašel v matno mrežo. Verk je kot bel tako pasivno začel, da je Mišura še na prehodu v srednjo igro prodrl s figurami v njegov

Priprave za Zlet bratstva in enotnosti

Za Zlet bratstva in enotnosti, ki bo letos v Novem mestu, so se že začele obširne priprave. Prireditveni odbor je izdal posebno brošuro s programom prireditve. Iz nje je razvidno, da bo glavni zletni nastop 19. junija v Novem mestu, medtem ko se bodo tekmovalja v posameznih športnih panogah odvijala od 5. junija dalje.

Lodz : Kanal 3:0

Na svoji turneji po Sloveniji, ko so obiskali Ljubljano, Novo mesto in Jesenice, so 3. maja gostovali v Kanalu odbojkarji Lodza iz Poljske in v prijateljskem srečanju z odbojkarji domačega društva Partizan zmagali z rezultatom 3:0 (15:10, 15:7, 15:4). Gosti so pred več kot 1000 gledalci prikazali tehnično dovršeno igro. Vsekakor so bili v premoči, vendar pa so lahko posredovali domačim odbojkarjem vrsto koristnih nasvetov za njihove uspešnejše nastope na domačem in tujem terenu.

Ob zaključku tekme so Kanalčani podarili gostom umetniško sliko — podobo Kanala, da jih bo spominjala na to prijateljsko srečanje, kakor tudi na njihovo prijetno bivanje v naši domovini. — hi —

Letalo domače izdelave tipa KB-11 »Brankov«

Leteči človek

Zanimivo je, da so ljudje mnogo prej izumili padalo, kakor pa letalo ali balon. Ideja o padalu je najprej sinila slavnemu italijanskemu slikarju Leonardu da Vinciju. Leonardo zamislil je ostvaril in izpopolnil naš rojak Faust Vrančič, ki se je rodil leta 1551 v Šibeniku. Leta 1595 je izdal v Benetkah knjigo »Novi stroji«. V knjigi je tudi 49 bakrorezov z najnovejšimi tehničnimi izumi. Eden izmed bakrorezov ima naslov »Homo volans« (Leteči človek) in prikazuje človeka, ki je skočil z visokega zvonika in visi privezan na padalo. O svojem padalu Vrančič piše: »Moj izum služi za to, da bi lahko človek skočil s kakšnega visokega stolpa ali drugega vzvišenega kraja, ne da bi se pri tem poškodoval. Padalo je sestavljeno iz 4 drog, preko katerih je razpeto platno, nanj pa so na štirih krajih pritrjene vrvi. Če je zrak miren, lahko človek z njim počasi pada in varno pristane, ker platno ne dovoli, da bi padal hitreje. Površina platna mora ustrezati teži človeka.

in Italijani, ki so, pač po svoji navadi, njegovo ime polatnili v Veranzio.

KUPCIJA S ČELADAMI

Angleška policija je odkrila cvetočo trgovino s čeladami londonskih »Bobbyjev«. Možakar, ki je prišel na misel, da bi kazalo prodajati čelade tujim turistom, je sam policaj. Za čelado je zahteval 10 funtov. Podjetni policaj si je to blago »sposojal« pri svojih kolegih. Scotland Yard je prvič nekaj zavohal, ko je dobil iz New Yorka sporočilo, da tam prodajajo čelade po 25 funtov. Možakarja so kmalu našli in ga primerno obsodili, ker je trgoval z »nacionalnim ponesom«.

NEMIRNI MAGNET

Severni magnetni pol se v nomer premika. Skupina kanadskih znanstvenikov, ki opazujejo gibanje magnetnega pola zatrjujejo, da se severni magnetni pol premakne vsako leto za približno 8 kilometrov. Mesto severnega pola je med otoki Prince of Wells in Beitarst.

Trditve kanadskih znanstvenikov je izzvala veliko zanimanje med geografi, ker bo treba na zemljevidih popraviti položaj, ki ga ima severni magnetni pol.

KOLESARJI

Vrančič je svoj izdelek preizkusil v Benetkah; skočil je z nekega visokega zvonika, kot vedo povedati tedanji kronisti. To padalo se v bistvu ne razlikuje mnogo od sodobnih šolskih padal, s kakršnimi skakajo z višine 100 metrov. Se danes so nekatera padala štiriogolna.

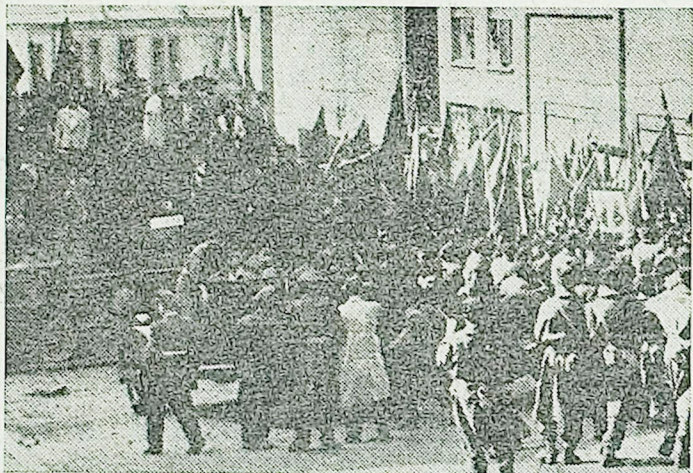
Pred nedavnim so priredili blizu Pariza »Kolesarski ples«. Nanj so prišli znani asi iz »Tour de France«. Ker je bil ples izven mesta, so prišli kolesarji nanj v svojih avtomobilih. André Malraux je ob tej priložnosti dejal:

— Danes se vozijo ljudje s kolesi samo še zato, da si prislužijo denar za nakup avtomobila.

Vrančič je umrl leta 1617 in je pokopan v Šibeniku. V svojem času je veljal za nenavadno izobraženega in pomembnega moža. O njegovi pomembnosti priča že to, da si ga laste tako Nemci kot Madžari

— Kaj pa imaš za bregom, ko praviš, da nisi vedel, kakšen zaobljen debelušček sem?

Ob zadnjih volitvah v Turčiji je prišlo do velikih nemirov, v katere so bili zapleteni zlasti carigradski študenti. Vmes sta posegli policija in vojska. Bilo je mrtvih in ranjenih. V Ankari so študentje obkolili premiera Menderesa in zahtevali njegov odstop. Na sliki: nemiri v Carigradu

Gledano v svet ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSODA

VESOLJSKO PRAVO

Pred nedavnim je začel delovati v Parizu Inštitut za proučevanje vesoljskega prava, ki si je zadal za nalogo tudi to, da bo spremljal »vozni red umetnih satelitov v vesolju«. Predsednik tega inštituta je Anglež K. Shorx.

NETOPIRIJI V ŠKOCJANU

V Škocjanski jami se zbira vsako zimo na tisoče netopirjev, da tam prezimijo. Brž ko nastopijo mrzli dnevi, se zberejo vedno na istem mestu v velikanski grozd, ki je več metrov širok in visok in visi s kamnitega stropa. Po veliki plasti gnoja na tleh pod »grozdom« je moč sklepati, da netopirji uporabljajo to svoje prezimovališče že nekaj let.

ŠEST MESECEV ZAPORA

V državi, ki ima glede »humanosti« močne tradicije, v Zahodni Nemčiji, so izdali te dni zakon, ki prepoveduje uživanje mačjega in pasjega mesa, češ da je to nehumano in proti moralnim človeškim občutjem. Vsak prekršek kaznuje novi zakon s kaznijo šestih mesecev zavora.

»Zakaj oblast potemtakem dovoljuje uživanje konjskega mesa?« je vprašal zakonodajalec neki novinar. Odgovor je bil sila zanimiv: »Ste mar že kdaj videli, da leži konj na otomanu?«

STEKLENICA ZA KRSTITEV LADIJ

V ZDA splovejo vsako leto približno tisoč manjših in večjih ladij in tako je sinila nekemu podjetnemu tovarnarju imenitna misel — misel o tem, da bi začel izdelovati buteljke šampanjca za krstitev ladij. Te steklenice so izdelane iz zelo tankega stekla, da bi se razbile že pri prvem udarcu. Razen tega je pri takšnem svečanem trenutku važno tudi to, da se šampanjec močno peni, da bi bile tako fotografije o takšnem dogodku čim bolj učinkovite. Zaradi tega steklenice niso napolnjene s šampanjcem, marveč z neko močno peno se »fotogenično« kemikalijo. Cena takšnih buteljk je 6 dolarjev za komad.

OKRADEN PREKO TELEFONA

V mestu Fargo v ZDA je bil poslovodja bencinske postaje Joseph Johnson okraden na kar se da prebrisan način. Ko je dvignil slušalko, je zaslišal preteč glas: »Revolverska cev ti je uperjena v glavo. Pusti denar pri črpalki in se takoj poberi v svojo pisarno.« Joseph je poslušal.

KDO JE MORILEC?

Najnovejša drama Agathe Christie je doživela polom. Znan pisateljica kriminalnega žanra pripoveduje v tej svoji dramo o 18-letni deklici, ki išče morilca svojega očeta. Kritika je bila s tem delom nezadovoljna. Eden izmed kritikov je napisal: »Ko bi predstava trajala samo še deset minut, bi morilca sploh ne bilo treba iskati. Morilec bi bil jaz.«

Učenjaki pripravljajo naši stari Zemlji veselo presenečenje: obdali naj bi jo s kolobarjem, kakor ga ima Saturn. To »kozmično zrcalo«, kakor ga imenujejo, bi bilo sestavljeno iz mikro drobcev (tri tisočinke milimetra). Vrtelo bi se okoli Zemlje v razdalji 1000 do 1500 km in s hitrostjo osem km/sek. Posledica? Velikanski prstan bi zagotovil Zemlji večno pomlad in enakomerno porazdelitev toplote in svetlobe po vsej njeni površini. Izginila bi noč in na Zemlji bi nastal večni dan, izginili bi ledeniki, na obeh tečajih pa bi zorele pomaranče. Zakaj pa ne?!

Popravek

Ameriški provincijski list »Star« je obvestil svoje čitatelje o tem, da je umrl bivši predsednik ZDA Truman. Ko so videli, da so ga polomili in objavili netočno in nepreverjeno novico, so začeli v uredništvu tega lista gruntati, kako naj sestavijo popravek. Glavni urednik vso moč ni zatislil očesa, grizel je svoj svinčnik, pil črno kavo in navsezadnje potuhtal takšen popravek:

»Včeraj smo mi, prvi na svetu, objavili vest o tem, da je umrl Harry Truman. Danes smo mi spet prvi na svetu, ki

to vest demantiramo. To je še en dokaz več, da je naš list med vsemi najbolje obveščen.«

Pravijo, da star panj da močno vročino. To je obveljalo za Klavdija Quarella (na sliki z ženo Petro Castell), ki se je pred letom dni poročil v Torinu v Italiji, ko je imel šestdeset let, z deset let mlajšo ženo. Ker sta zakonca imela na stanovanju nekega oddaljenega sorodnika, je Quarello tiste dni v navalu ljubosumnja ubil podnajemnika, do smrti pretepel s polenom ženo in nato napravil samomor

— Toda Franček! Vzdrži se vendar, saj je le televizija!

R. L. STEVENSON

Nenavaden primer

13

»Doktor Jekyll pošilja svoje pozdrave gospe Maw. Hotel bi vas prepričati, da je zadnji primerek, ki ste mi ga bili poslali, nečist in povsem neuporaben za tisto, za kar ga potrebujem. Leta 18... je kupil Mr. Jekyll pri gospe Maw precejšnjo količino kemikalij. Zdaj Vas prosim, da najskrbneje preiščete, ali ni morda od tiste kvalitete še kaj ostalo, in to takoj pošljete. Cena ni važna. Težko bi bilo pretirati v ceni, ko bi vedeli kakšnega pomena je ta kemikalija za dr. Jekylla.« Do tod je bilo pisano napisano skladno in urejeno, nenadoma pa so se zdravnikova občutja z ognjevito potezo peresa in z nebrzdano silo izlila v stavek: »Pri bogu, najdite mi vsaj nekaj stare kemikalije!«

— Nenavadno naročilo, — je rekel Mr. Utterson. — Kako da listek ni bil zapečaten v omotu?

— Prodajalca v Mawovi lekarni je to naročilo tako razrežilo, da je listek zmečkal in mi ga vrgel v obraz, — je odvrnil Pool.

— To je menda doktorjev rokopis, mar ne? — je rekel advokat.

— Zdi se mi, da je njegov, — je dejal sobar nasajeno, potem pa s spremenjenim glasom nadaljeval: — Kakšen smisel pa ima preverjanje rokopisa? Jaz sem ga videl.

— Videli ste ga? — je ponovil advokat. — In?

— Tako je! — je odvrnil Pool. — Takole je bilo. Iznenada sem prišel z vrta v amfiteater. Kaže, da se je ravno tedaj pripravdel v dvorano, da bi tam poiskal tisto kemikalijo, zakaj vrata delovne sobe so bila odprta. On je bil na dnu amfiteatra in brskal po škatlah. Kakor hitro

sem vstopil, je čudno kriknil, planil po stopnicah v svojo sobo in za seboj zaloputnil vrata. Videl sem ga le za hip, toda bilo je dovolj, da so se mi dvignili lasje. Gospod, če je bil to moj gospodar, zakaj potem nosi masko na obrazu? Zakaj je zacvilil kot podgana in pobegnul, ko me je zagledal? Že lep čas služim pri njem, potem pa... Sobar je umolknil in si z roko pomel obraz.

— Vse to so sila nenavadne okoliščine, — je rekel Utterson — vendar mislim, da se mi začinja o tej zadevi nekaj svititi. Vaš gospodar, Pool, je dobil eno tistih boleznih, ki mučijo in kazijo bolnike; od tod, kolikor je meni znano, sprememba v glasu, od tod tista maska in izogibanje prijateljev, od tod njegova vroča želja, da bi dobil kemikalijo, ker se on gotovo nadeja, da bo z njeno pomočjo prav gotovo ozdravel... daj bog, da bi se ne prevaril! Tako jaz razumem to, kar ste pravkar povedali. To je zelo žalostno Pool in strašno je, če človek na to pomisli, vendar je jasno in naravno in nas rešuje vseh pretiranih vznemirjanj.

— Gospod, je rekel sobar in po licu so se mu pojavile nekakšne blede pege, — tisti človek ni bil moj gospodar. Moj gospodar je, — pri teh besedah se je kdo ve zakaj ozrl okrog sebe in začel šepetati, — moj gospodar je visok, lepo grajen, tisti pa je bil skoraj pritlikavec.

Mr. Utterson ga je poskušal prekiniti, toda Pool je nadaljeval:

— Mar mislite, da po 20. letih službovanja ne poznam svojega gospodarja? Mar mislite, da ne vem, do kje mu seže glava, kadar stoji med vrati delovne sobe? Ne gospod, ta človek z masko ni bil dr. Jekyll... najsi je bil že kdorkoli, doktor Jekyll ni bil; prepričan sem, da je po sredi umor. Da, doktor Jekyll je bil umorjen!

— Pool, — je odvrnil advokat, — če to pravite vi, potem je moja sveta dolžnost, da to uganko razrešim. Najsi je moja želja, da prizanesem občutjem vašega gospodarja še tako močna in najsi me ta košček papirja še tako močno vznemirja, ker kaže na to, da je še živ, čutim za svojo dolžnost, da ta vrata vlomim.

— Ah, Mr. Utterson, to je prava beseda! — je vzkliknil sobar.

— Zdaj se pojavlja drugo vprašanje, — je nadaljeval advokat. — Kdo naj to napravi?

— Midva, gospod, — je odvrnil Pool.

— Dobro ste povedali, — je rekel advokat. — Naj nastane iz tega karkoli že, odgovornost za to prevzamem jaz. Potrudil se bom, da ne boste pri tem ničesar izgubili.

— V amfiteatru je sekira, — je dejal Pool, — vi pa lahko vzamete grebljo.

Advokat je vzel v roke grobo orodje in ga potežkal.

— Mar veste, Pool, — je dejal in dvignil pogled, da se zaradi tega izpostavlja določeni nevarnosti?

— Nevarnosti sem si povsem svesten, gospod, — je odvrnil sobar.

— Potem morava biti drug do drugega iskrena, — je rekel advokat. — Odkrito povedano, midva vese slutiva, kakor pa veva. Ste spoznali tisto maskirano osebo?

— Gospod, skozi vrata je švignila s takšno naglico, razen tega pa je bila tudi tako pripognjena, da bi v njej težko prepoznal kogarkoli, — je odvrnil. — Toda, če me vprašate, ali ni bil to nemara Hyde, potem vam moram pritrčiti; prav na njega mislim. Tisti stvar je bil nekako tako visok kot on in se je gibal s prv takšno naglico in lahkotnostjo kakor Hyde. In navsezadnje, kdo drugi pa bi lahko prišel skozi laboratorijska vrata, če ne ravno on? Bržkone še niste pozabili, gospod, da je v času, ko je napravil tisti zločin, imel Hyde pri sebi ključke? Vendar to še ni vse. Ne vem, Mr. Utterson, ali ste kdaj srečali tega gospoda Hyda?

— Sem, — je odgovoril advokat. — Ob neki priložnosti sem z njim govoril.

— Potem morate tudi vedeti, da je v tem človeku nekaj čudnega... nekaj, kar vzbuja strah... ne vem, kako naj bi to opisal natančneje kot takole: kakor hitro ste ga ugledali, vas je zabelo do kosti.

— Tudi sam sem občutil nekaj podobnega, — je rekel Utterson.